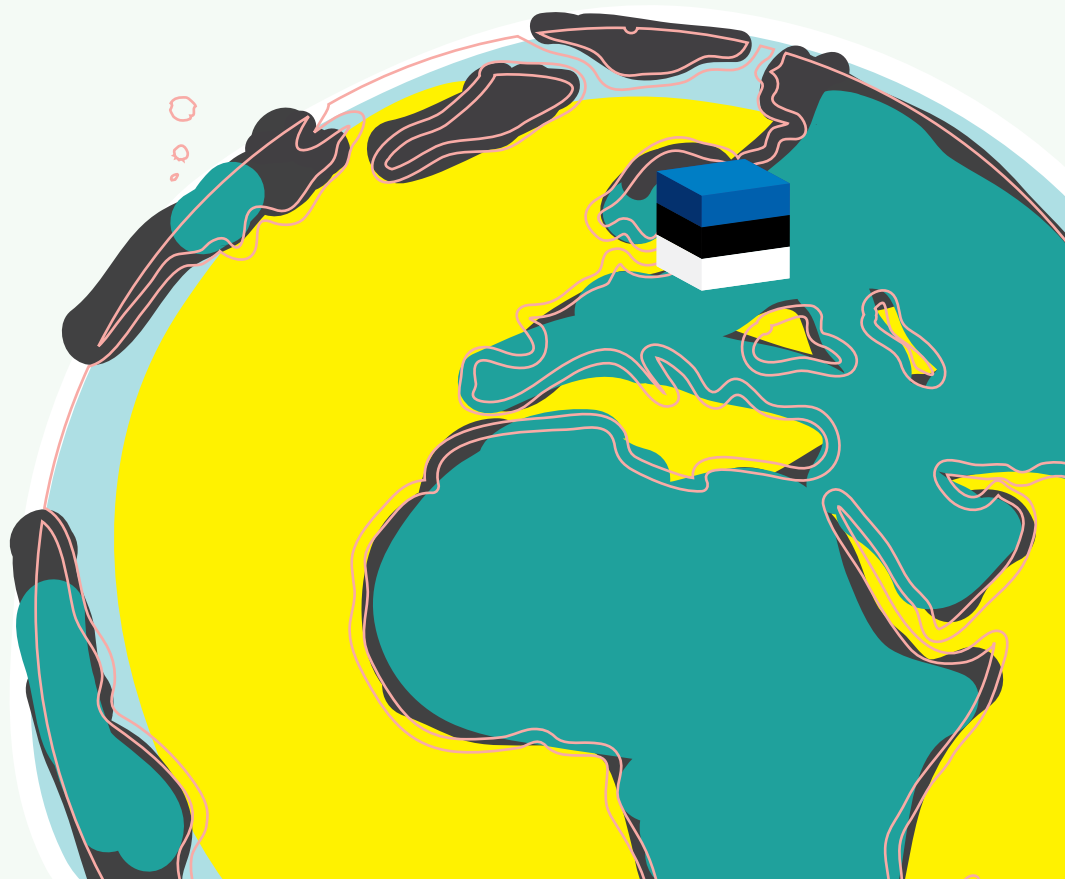

MISSION

Sihtasutus Archimedes loob arengukeskkonna, mis aitab tagada Eesti hariduse ja teaduse konkurentsivõime maailmas.

SISUKORD

<u>EESSÕNA</u>	4
<u>RAHVUSVAHELINE HARIDUSKOOSTÖÖ</u>	7
<u>EUROOPA ELUKESTVA ÕPPE PROGRAMM</u>	8
ÜLDHARIDUSE PROGRAMM COMENIUS	9
ÕPIRÄNDURID SERGI JA LLUIS – KATALOONIAST KOLMEKS KUUKS SAAREMAALE!	10
KUTSEHARIDUSE PROGRAMM LEONARDO DA VINCI	11
KOGEMUS NORRA VANGLAST PANI AHHETAMA	12
KÕRGHARIDUSPROGRAMM ERASMUS	14
IGAV PÕHJANAABER?	15
TÄISKASVANUHARIDUSE PROGRAMM GRUNDTVIG	17
KÕNELDES KÄSITÖÖ KEELI	18
<u>NORDPLUS PROGRAMM – PÕHJA- JA BALTIMAASE HARIDUSKOOSTÖÖ</u>	20
<u>HARIDUSPOLIITIKA TOETAMINE</u>	21
HARIDUSJUHTIDE ÕPPELÄHETUSED	21
HISPAANIA KOOLITAMIST ÕPPIMAS	22
EURYDICE VÕRGUSTIK	23
EESTIKEELSETE KÕRGKOOLIÕPIKUTE PROGRAMM	23
<u>EUROOPA TUNNUSKIRI UUENDUSLIKELE KEELEÕPPEPROJEKTIDELE</u>	24
<u>HARIDUSDOKUMENTIDE HINDAMINE – EESTI ENIC/NARIC KESKUS</u>	25
LIBADIPLOMID KUI OHT TÖÖANDJALE	27
<u>EESTI KÕRGHARIDUSE KVALITEEDIAGENTUUR (EKKA)</u>	29
<u>ÜLEMINEKUHINDAMINE</u>	29
<u>INSTITUTIONAALSE AKREDITEERIMISE KORRA VÄLJATÖÖTAMINE</u>	30
<u>KUTSEÕPPE ÕPPEKAVARÜHMADE AKREDITEERIMINE</u>	30
<u>RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ</u>	31
SINGAPUR VERSUS EESTI. KÕRGHARIDUSJUHTIDE ARVAMUSI ÕPPERISILT	32
<u>AKADEEMILISED MOBIILSUSTOETUSED JA STIPENDIUMID</u>	34
<u>DOKTORANTUUR VÄLISMAAL</u>	35
KOGEMUS YORKIST	36
KOGEMUS PARIISIST	37

<u>NOORE ÕPETLASE STIPENDIUM</u>	38
<u>KRISTJAN JAAGU JA DORA STIPENDIUMID</u>	39
<u>VÄLISÕPPEJÕUDUDE KAASAMINE</u>	40
<u>RAHVUSKAASLASTE PROGRAMM</u>	40
<u>DOKTORANTUUR EESTIS</u>	40
DORA PANUS FOLKLORISTIKASSE	41
<u>VÄLISMAGISTRANDID EESTIS</u>	42
<u>ETTEVÕTLUSDOKTORANDID</u>	42
<u>ÕPETAJAKOOLITUSE STIPENDIUM</u>	42
<u>KÕRGHARIDUSE VÄLISTURUNDUS</u>	43
<u>KÕRGHARIDUSE ARENDUSPROGRAMMID</u>	45
<u>PROGRAMM PRIMUS</u>	46
PRIMUS RÄÄGIB, MIS PAISTIS SILMA, MIS JÄI KÕRVA	48
<u>PROGRAMM EDUKO</u>	50
ÕPETAJAKOOLITUSE SUVEKOOL 2010	50
ANALÜÜSIGRANT MEVA (MEEDIAKASVATUS EESTI ALUSHARIDUSE INSTITUTSIOONIDES)	51
RAADIOSAATESARI „KOOLON“	52
<u>MITTEFORMAALNE HARIDUS JA NOORSOOTÕ</u>	53
<u>KODANIKUHARIDUSE PROGRAMM EUROOPA NOORED</u>	54
UUED TRENDID JA SUURENENUD MAHUD	54
FOOKUS NOORTELE TÖÖOTSIJATELE	54
SÄNNA VELOKUUR	56
<u>PROGRAMM „NOORSOOTÕ KVALITEEDI ARENDAMINE“</u>	57
<u>TEADUSKOOSTÕ</u>	59
<u>RIIKLIKE PROGRAMMIDE BÜROO</u>	60
<u>RAHVUSVAHELISTE KOOSTÕÖPROGRAMMIDE BÜROO</u>	61
<u>TEADUSE POPULARISEERIMISE BÜROO</u>	62
PROGRAMM TEAME	62
MIDA NOORED LEIUTAVAD?	63
<u>EESTI TEADUSINFOSÜSTEEM (ETIS)</u>	64
<u>TEADUSKOMPETENSI NÕUKOGU BÜROO</u>	64
KUIDAS EESTI TEADUST HINDAMA HAKATI	65
<u>STRUKTUURITOETUSTE RAKENDAMINE</u>	66
INTEGREERITUD ELEKTROONIKASÜSTEEMIDE JA BIOMEDITSIINITEHNIKA TIPPKESKUS CEBE	68
<u>RAAMATUPIDAMISE AASTARUANNE</u>	70

EESSÕNA

Aastast aastasse oleme oma aastaraamatu eessõnas rõhutanud, et Sihtasutus Archimedes on jätkuvalt kasvav ja arenev organisatsioon. Nendes kiiretes ja pidevates muutuste tuultes peab paratamatult ka aeg-ajalt peatuma ja mõtlema sellele, kuidas erinevad meie rakendatavad meetmed suhestuvad ühiskonda.

Sihtasutus Archimedes loodi eelkõige rahvusvahelise koostöö edendamiseks. Oleme näidanud, kui edumeelsed me selles oleme. „Meie“ all mõtleme kogu Eesti haridus- ja teadussüsteemi. Head tööd kinnitavad kasvõi tõigad, et Euroopa Liidu teaduse rahastamise 7. raamprogrammi vahearuande põhjal on võrreldes muu Euroopaga meie teadlased olnud projektide esitamisel kõige tulemuslikumad. Samuti oleme esirinnas Euroopa elukestva õppe ning Euroopa Noored programmi rahade kasutamisel.

Rahvusvaheline koostöö on jätkuvalt oluline, kuid vaadates meie möödunud aasta tegemisi, tuleb paratamatult tõdeda, et on toimunud teatud muutused meie tegevustes ja nende tähenduses. Täna on meie töö fookuses Eesti haridus- ja teadussüsteem, mitte niivõrd erinevate asutuste rahvusvahelised projektid ja näiteks üliõpilasvahetus, vaid hariduse ja teaduse kvaliteet ning konkurentsivõime. Keskendume just viimase kahe väärtusnäitaja toetamisele erineval moel (ka rahvusvahelise koostöö edendamiseks). Kõige selle koosmõjul peaks arenema teadmistepõhine Eesti.

Teadmistepõhise ühiskonna all peame silmas eelkõige seda, et ühiskonna areng toob kaasa üha uute teadmiste ja oskuste omandamise ning kasutamise kõigis valdkondades. Ka näiteks torulukksepp peab ajaga kaasas käima, tundma uusi materjale ja tehnoloogiaid. Paratamatult toob see just hariduses kaasa erinevate klassikaliselt väljakujunenud haridustasemetega põimumise. Seetõttu on meil näiteks nii mõneski kutseõppeasutuses olemas kõrghariduse õppekavad ja ka ülikoolid on tänapäeval väga mitmetahulised haridus- ja teadusasutused. Sihtasutuse Archimedes pakutavad koostöövõimalused on suunatud eelkõige teadmiste vahetamisele, üksteiselt õppimisele, et häid ideid veelgi paremini rakendada.

Meie eelarvest on suurem osa suunatud kõrghariduse ja teaduse taristu edendamiseks ja kvaliteeti tõstvate meetmete rakendamiseks. Sihtasutus Archimedes on vastavate struktuuritoetuste rakendusüksus ja paljude programmide elluviija, seetõttu on meie seotus valdkondlike poliitikatega suurem kui kunagi varem.

Kvaliteedist rääkides ei saa kuidagi mööda kvaliteedihindamisest. Kui siiani tegeles Sihtasutus Archimedes kõrghariduse ja teaduse hindamisega, siis 2010. aastal usaldas riik meile ka kutseharidusasutuste hindamissüsteemi käivitamise ja arendamise. Sajad hindamisprotsessi kaasatud eksperdid annavad kvaliteetset lisaväärtust ka meie igapäevategemistele.

2010. aasta tõi kaasa olulisi muutusi Sihtasutuse Archimedes juhtimis- ja administreerimisskeemis. Riigivaraseaduse jõustumisega korrastus terve rida juriidilisi aspekte sihtasutuse tegevuses. Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt jõustatud korra „Osaluspoliitika riigi asutatud sihtasutustes” alusel formaliseerus planeerimis- ja aruandlusprotsess ning eristati selgelt juhtimistasandid.

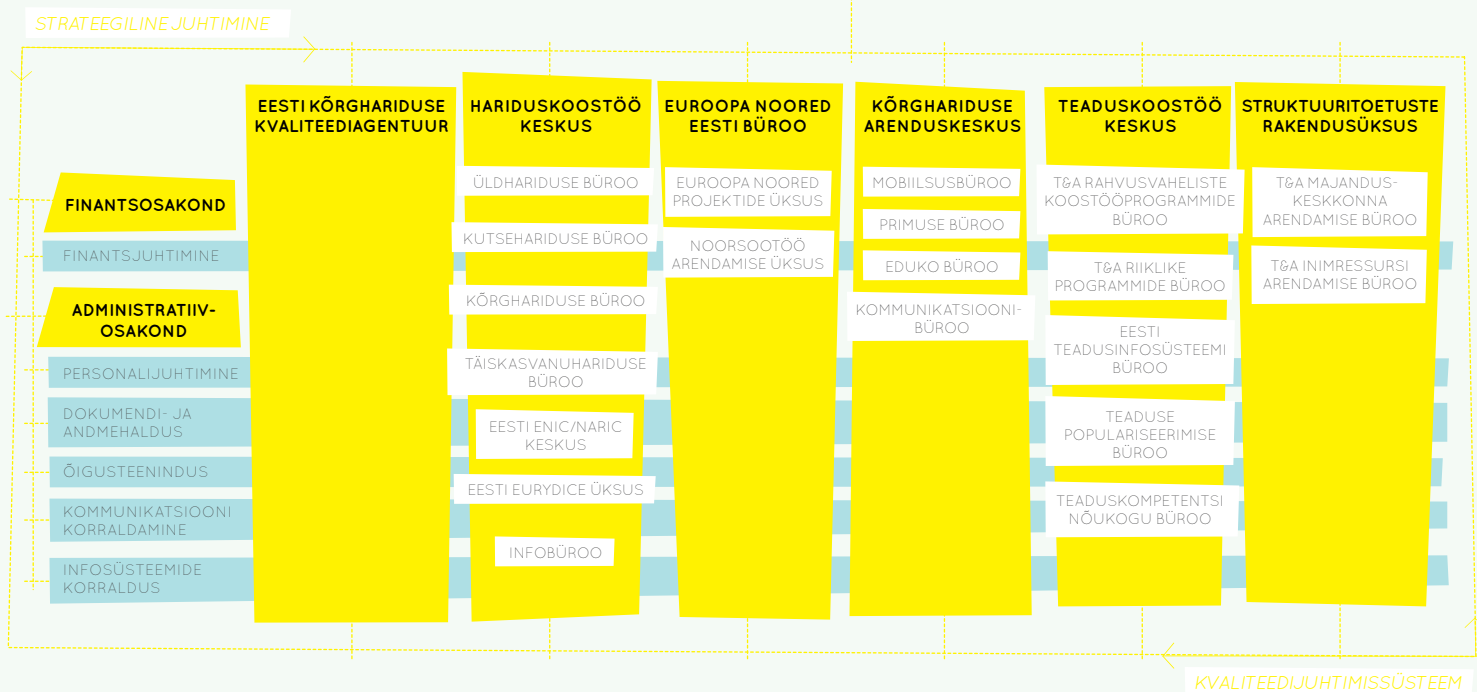
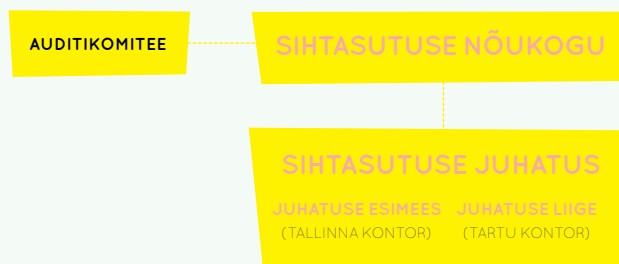
Me ei ole unustanud, et tark ja tegus töötajaskond on Archimedese edu võtmeks. 2010. aastal oleme alustanud meetmete planeerimist selle postulaadi kindlustamiseks. Tulemustest loodame rääkida järgmises aastaraamatus.

Eve Sild
juhatuse liige

Rait Toompere
juhatuse esimees

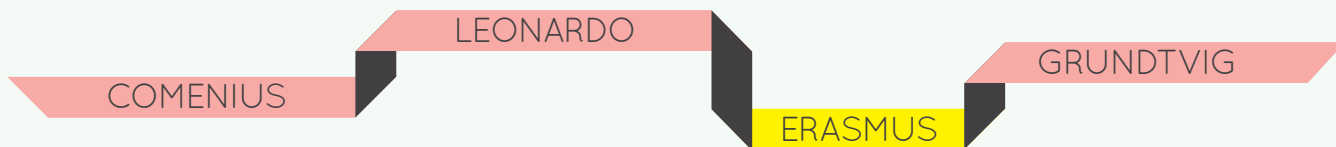
SIHTASUTUSE STRUKTUUR

RAHVUSVAHELINE HARIDUSKOOSTÖÖ

EUROOPA ELUKESTVA ÕPPE PROGRAMM

Sihtasutuses koordineerib hariduskoostöö keskus

Meeldiv on tõdeda, et 2010. aastal tunnustas Euroopa Komisjon sihtasutust kui ainsat riiklikku agentuuri, kelle 2009. aasta aruande osas ei olnud ühtegi pretensiooni ning kelle varasemad lepingud on ilma probleemideta lõpetatud.

Ka Praxise läbi viidud elukestva õppe programmi Eestis rakendamise vahehindamine andis Archimedesele positiivse hinnangu. Uuringus tõdeti, et aastatepikkuse stabiilse töö tulemusena on programm kinnitunud kohaliku haridussüsteemi ning on oluline vahend hariduselu avatumaks ja rahvusvahelisemaks muutmisel.

Tunnustamaks omakorda tublisid partnereid, autasustas Archimedes **Koostöö Kuldõunaga** haridusasutusi, kes on Euroopa haridusprogrammide kaudu andnud kaaluka panuse Eesti hariduse arendamisse läbi õpirände või koostöö välismaiste koolidega.

Koostöö Kuldõuna 2010 ja rahalise preemia said Kääpa Põhikool, Kuressaare Gümnaasium, Narva Kutseõppekeskus ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool.

ÜLDHARIDUSE PROGRAMM COMENIUS

www.archimedes.ee/comenius

Comeniuse koolituskursused pakuvad enesetäiendamiseks võimalusi õpetajatele ja haridustöötajatele – osa saab võtta koolitustest, sõita konverentsidele või käia töövarjuks.

Täienduskoolitustel soovis osaleda 144 õpetajat, mis oli mõnevõrra vähem kui 2009. aastal, samas kasvas toetuse-saajate arv 15% võrra (90-ni). Taotlusvoorus olid eelistatud koolitusvaldkondadena toodud lõimitud keele- ja aineõpe, reaalsed ja tehnoloogia ning sotsiaalne kaasatus. Rohke osalus antud koolitustel kajastus ka koostööprojektide taotlusvooru teemavalikus.

Koolide koostööprojektide raames saavad õpilased ja õpetajad üle Euroopa võtta ette põnevaid ühistegevusi, mis toetavad üldhariduse õppekava ning on suunatud keeleõppele, õpilaste aktiivsele kaasamisele ja kooliarendusele. Huvi **koostööprojektide** vastu näitab endiselt tõusutrendi – taotlusi esitati 19% rohkem kui eelneval aastal, 123 taotlusest rahastati 53 projekti, **41,5 % toetuse saanud koolidest olid uued tulijad.**

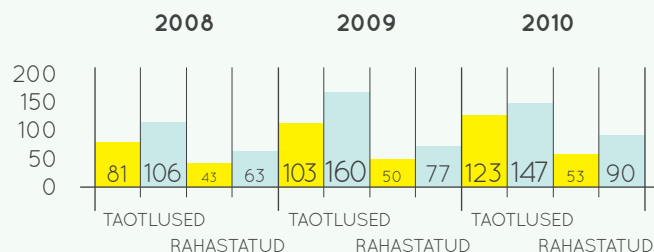
Rahvusvaheline **regionaalne koostöö** maakondade, valdade ja linnade haridusosakondade vahel on **Comeniuse Regio** programmi näol läbimas nn sisseelamise faasi. 2010. aastal oli alles teine taotlustähtaeg, mis tõestas veelkord, et huvi Regio programmi vastu on alles tekkimas, taotluste arv on väike (2009. aastal kaks ja 2010. aastal kolm). Sellest johtuvalt korraldati rahvusvaheline Regio **kontaktseminar**, kus osales 14 riiki ja valmistati ette 11 projektikavandit 2011. aasta taotlustähtajaks.

Tulevaste õpetajate rahvusvahelisele koolipraktikale esitatud ja toetatud taotluste suhe on püsunud paar aastat stabiilne, esitati 16 ja rahastati 13 taotlust.

Üldhariduskoolide õpilaste õpirände eesmärk saata aastas välja 10 õpilast täideti 100%. Programm võimaldab vähemalt 14-aastastel õpilastel veeta 3-10 kuud välismaa partnerkoolis avardamaks nende arusaama Euroopast. 2010/2011. õppeaastal õpib Taanis viis õpilast Kuristiku Gümnaasiumist, Hispaanias kaks õpilast Kuressaare Gümnaasiumist ja Itaalias kolm õpilast Viljandi Maagümnaasiumist.

COMENIUSE TÄIENDUSKOOLITUSTOETUSED JA KOOSTÖÖPROJEKTID 2008-2010

- ▲ KOOSTÖÖPROJEKTID
- ▲ TÄIENDUSKOOLITUS

ÕPIRÄNDURID SERGI JA LLUIS – KATALOONIAST KOLMEKS KUUKS SAAREMAALE!

Autor: Maidu Varik, Kuressaare Gümnaasium

Päikeselise Hispaania asemel kolm kuud sügiseses Eestis veeta ei ole just parim vahetus. Lluisi ja Sergi sõnul oligi just päike see, mida nad Eestis veedetud aja jooksul kõige rohkem taga igatsesid.

Kuressaare Gümnaasiumi ja poiste kodukooli IES ALT BERGUEDA vahelise õpilepingu alusel olid nad kolmeks kuuks Kuressaare Gümnaasiumi täieõiguslikud õpilased. Oma õpimuljete hindasid nad ise üheks kõige kasulikumaks suurt edasiminekut inglise keeles. Aga toime tulid nad ka eesti keele õppimisega. Eesti keele õpetaja Katrin Keso-Vares kirjeldas Sergit ja Lluisi kui viisakaid, rahulikke ja õpitahtelisi noori inimesi. Kuna aega oli vähe, siis pühenduti lihtsate ja vajalike eestikeelsete sõnade ja väljendite õppimisele. Samuti tutvuti eestikeelsete raamatutega, viimastes tundides loeti eestikeelseid muinasjutte, millel olid ingliskeelsed paralleeltekstid.

Lluis osales FC Kuressaare jalgpallimeeskonna treeningutel ja võistlustel. Jalgpallitreener Jan Vazinski sõnul oli Lluis jalgpallurina tehniline ning tõsise treeningusse suhtumisega ja osales treeningutel igasuguse ilmaga. Erinevate jalgpallistiilide kohtumine olid rikastav mõlemale osapoolle.

Sergi sai Kuressaare muusikakoolis jätkata tšelloõpinguid. Õpetaja Laine Sepa sõnul ilmnisid muusikakultuuris selgelt kaks erinevat koolkonda. Sergi sõnul omandas ta siin paari kuuga asju, mida seni polnud aastatega selgeks saanud või millele polnud enne tähelepanu pööranud. Oma muusikaharrastust

sai Sergi kasutada ka koolis, kus tema seatud muusikapala võitis klassidevahelise omaloominguliste laulude võistluse.

Kahtlemata on õpilasvahetuse ajal väga olulisel kohal eluolu ja suhted vahetuspere. Sergi vahetuspere kirjeldas oma muljeid nii: „Pidime kohanema pisemate ja suuremate muutustega – piasjad nagu hommikune dušijärjekord või kella kümnesed õhtusöögid või südaõised jalutuskäigud Tallinna vanalinnas. Võib öelda, et meie kodu muutus Estonia kontserdisaaliks – Sergi tšellokontserti saime nautida pea iga päev! Nende kolme kuu jooksul õppisime tundma nii ennast kui ka Sergit. Saime panna end proovile nii inglise keeles kõnelemisega kui ka uue pereliikme-ga arvestamisel.“

Lluisi vahetuspere kodu Mändjala männimetsas sai Lluisile väga armsaks ning juba suveks on peredega plaanitud vastastikuseid külastäike.

Kogu õpirände perioodi võib nimetada vastastikku rikastavaks ja täiendavaks. Meie õpirändeprojekt jätkub nüüd Saaremaa tüdrukute 3-kuulise õppeperioodiga Kataloonias.

Sergi ja Lluis spordipäeval

KUTSEHARIDUSE PROGRAMM LEONARDO DA VINCI

www.archimedes.ee/leonardo

Leonardo da Vinci programmi kaudu soovitakse riikidevaheliste projektidega tõsta Euroopa koolitusasutuste ja ettevõtete koostöö kvaliteeti, parandada esimese kutseõppes ja jätkuõppes osalejate liikuvust ning soodustada uuenduslike kogemuste levikut kutsehariduse vallas.

Leonardo da Vinci programmist jagati 2010. aastal toetusi 1 775 000 eurot.

Õpirändeprojekte laekus 61, neist toetati 47. Käimasolevate projektide raames sooritas 2010. aastal välispraktika 334 kutsekoolide õpilast, nende hulgas 20 erivajadustega noort. Oma teadmisi värskendas Euroopa kolleegide juures 201 kutsehariduse spetsialisti ning 51 Eesti asutuste ja ettevõtete töötajat, 16 neist erivajadustega.

Koostööprojektid hõlmavad Leonardos koha uuendussiidre ja õpirände vahel, luues õppeasutustele uusi võimalusi institutsionaalseks arenguks. Tegevus on uus, esimesed 13 projekti lõppesid 2010. aasta sügisel, seepärast pole suuremaid üldistusi veel võimalik teha. Tulemused on mitmekesised, osalejate rahulolulase väga kõrge. 2010. aastal läks käiku 9 uut koostööprojekti. Nõudlust ja potentsiaali koostööprojektide osas on, kuid praeguse eelarve juures õnnestus finantseerida vaid 24,3% esitatud taotlustest.

Leonardo programm toetab:

- **õpirändeprojekte** õppuritele, kutseõppespetsialistidele ning ettevõtete töötajatele
- **koostööprojekte**, mis keskenduvad asutustevahelisele koostööle
- **uuendussiidreprojekte**, mis vahendavad kvaliteetseid kutsealase koolituse tooteid ühest riigist teise
- **ettevalmistavaid lähetusi** leidmaks kontaktseminaridel partnereid või koostamaks ühist taotlust

Uuendussiidre võimaldab ettevõtetel ja organisatsioonidel oma tööjõu arendamiseks teha tegelikest vajadustest lähtuvat rahvusvahelist koostööd. Heaks näiteks on 2010. aastal finantseeritud ainus siirdeprojekt BEST, kus Eestisse siiratakse Poolas hästi toimiv ettevõtete ja kutseõppeasutuste vaheline koostöömudel. Projektitöö vahendusel sündinud kontaktid on ettevõttele sageli hilisema kasuliku koostöö lähteks juba tunduvalt laiemate ettevõtmiste elluviimisel.

Parima üritusena võiks 2010. aastast nimetada **Leonardo päeva**, kuhu olid kutsutud kauaaegsed koostööpartnerid, et vaadata üle oma saavutused, keskenduda lähiaastatel eesootavale ja mõtiskleda oma rolli üle haridusstrateegias 2020.

KOGEMUS NORRA VANGLAST PANI AHHETAMA

Autor: Lya Männiste, Tallinna Ehituskooli õpetaja

Tallinna Ehituskool korraldab ja viib alates 2006. aastast läbi kinnipeetavate kutseõpet. Õppe korraldamine vanglas on kooli jaoks olnud uus ja tõsine väljakutse ning senine töökogemus on näidanud, et efektiivse õppe korraldamiseks erispetsiifikaaga valdkonnas vajavad kooli töötajad eraldi väljaõpet ja rahvusvahelist kogemust.

Vanglaasutuse territooriumil komplekselt toimiva kutsekoolituse süsteemi loomine eeldab tihedat koostööd nii vangla kui ka vangla territooriumil tegutsevate ettevõtetega. Seetõttu kaasasime projekti partneritena erinevate osapoolte – Tallinna Vangla, Hooldus Pluss OÜ, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Justiitsministeeriumi – esindajad, kelle tööülesanded on seotud kinnipeetavate kutsekoolituse planeerimise, korraldamise ja läbiviimisega.

Õpirändeprojekti vastuvõtva partneriks valisime Norra lõuna regiooni Vanglate Ameti. Välispartneri valikul lähtusime asjaolust, et Norral on pikaajalised vanglas hariduse korraldamise kogemused ja toimiv üleriigiline võrgustik valdkonna arendamiseks. Lisaks kuulub Eesti Euroopa vanglahariduse piirkondlikus jaotuses Norraga samasse Põhjamaade regiooni.

Soovisime Norra vanglahariduse näitel õppida, kuidas toimib vanglas kutseõppe korraldamisel koostöö erinevate osapoolte vahel, et töötada seejärel projektis osalevate organisatsioonide koostöös välja kinnipeetavate kutsekoolituse arengu- ja koostööplaan ning sellele tuginev komplekselt toimiv kutsekoolituse süsteem. Seitsmepäevane lähetusprogramm

hõlmas Norra vangla- ja vanglaharidussüsteemi tutvustust, töövisiite kuude vanglasse ning osalemist Norra vanglahariduse riiklikul konverentsil.

Eriti vastakaid mõtteid tekitas Norra kõige uuema, Haldeni vangla külastamine. Tegemist on väga kaasaegse vanglaga, mis ka meedias palju kajastamist leidnud kui kõige humansem ja kinnipeetavatele parimate arenguvõimalustega vanglaasutus. Paratamatult tärkas meis kõhklev küsimus – kas ei soodusta sellised vanglad veelgi suuremat kuritegude arvu? Hämmastavalt tolerantse rahuga vastasid Norra kolleegid, et nii see just ongi – välisriikide kurikaelad kipuvad sooritama kuriteo Norras, et vanglasse pääseda ja seal tööd tehes oma pere ülal pidada. Kummastav, kuid tõsi!

Norralased teevad kõik, et kinnipeetavatel kaoks soov või vajadus kuritegude toimepanemist pärast vabanemist jätkata. Vabanemise lähenedes tekib korralikult käitunud kinnipeetaval võimalus järelejäanud karistusaja ärakandmiseks avavanglas. Enamasti kuulub avavanglate taasühiskonnastamise programmi lisaks kutseoskuste arendamisele ka kinnipeetavatele elus vajalike elementaarsete oskuste õpetamine, sh toidu valmistamine, majapidamiskuludeks eelarve planeerimine jms. Õppetöö sisu ja korraldus on tihedalt seotud töö- ja igapäevaelus vajaminevaga.

Haldeni modernsest vanglast vast isegi enam pakkus mõtteainet Bastøy saarel asuv Norra suurim avavangla. See on kinnipidamisasutus, mille piire ei tähista ei vanglamüürid ega okas-

traadid. Kinnipeetav, kes sinna koha on saanud, üldjuhul tagasi kinnisesse vanglasse ei kipu ja käitub seega vastavalt kehtestatud reeglitele. Bastøy vanglas elavad kinnipeetavad sotsiaalses keskkonnas ning see aitab neil tunda end osana ühiskonnast. Vangla eesmärk on luua kinnipeetavatest ühtne kogukond, mille liikmed töötavad ühise eesmärgi nimel. Kinnipeetavad elavad justkui väikeste peredena ja hoolitsevad ühiselt oma elamise eest (näiteks kaks korda päevas valmistavad nad endile toidu ise), käivad tööl, kannavad hoolt koduloomade ja saare elukeskkonna eest. Sel moel arendatakse neis kohusetunnet, hoolivust, empaatiat ja vastutustunnet.

Norra vanglasüsteemi peetakse maailma humaanseimaks, sest selle eesmärk on luua elu vanglas võimalikult sarnaseks tavaeluga, et aidata kinnipeetaval läbi isikliku arengu muutuda paremaks inimeseks. Põhirõhk on individuaalsel lähenemisel ning humaansel suhtumisel. Ja kui statistika ei peta, siis fakt, et Norras on vaid 20% kinnipeetavatest vanglas teist või enamat korda, on tõesti kõnekas.

KÕRGHARIDUSPROGRAMM ERASMUS

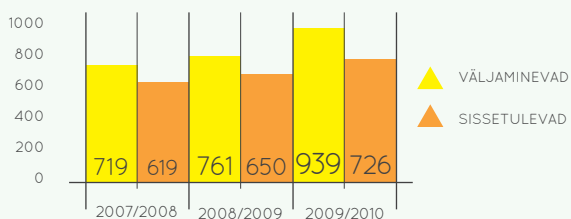
www.archimedes.ee/erasmus

2009/2010. õppeaastal osales programmis **25 kõrgkooli**. Programmi tegevusteks jagati kokku **3,2 miljonit eurot**, millest ligi 11% moodustas Haridus- ja Teadusministeeriumi kaasfinantseering.

Eesti kuulub jätkuvalt nende riikide hulka, kus **üliõpilaste õpiränne** pidevalt kasvab – 2009/2010. õppeaastal kasvas väljaminevate üliõpilaste arv 24% (kokku 939 üliõpilast). Üliõpilaste õpirände kasv on seotud välismaale õppima minevate üliõpilaste arvu kasvuga (32% ehk 174 üliõpilast rohkem kui 2008/2009. õa). See annab märku asjaolust, et Eesti üliõpilased kasutavad aktiivselt programmi võimalusi.

Erasmuse programmis osales 2009/2010. õppeaastal kokku 1,5% osalevate kõrgkoolide üliõpilaskonnast. Suurima aktiivsusega paistsid silma Tartu Kõrgem Kunstikool (7,6% üliõpilastest), Eesti Kunstiakadeemia (6,9%). Tallinna Ärijuhtimise Kolledž (6,1%) ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (5,6%). Võrreldes muude riikidega on meil sissetulevate ja väljaminevate üliõpilaste koguarv endiselt heas tasakaalus (vastavalt 726 ja 939 üliõpilast).

ÜLIÕPILASTE ÕPIRÄNNE

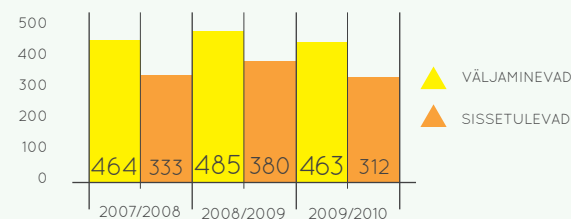
Keskmiselt viibib Erasmuse üliõpilane õpingute raames välismaal 6,4 kuud ja praktiliselt 3,9 kuud. Programmis osalevad valdavalt bakalaureuseastme (74,5%) ja magistriastme üliõpilased (24%), doktorante on vähe (1,5%).

Õppejõudude ja personali õpiränne on Eestis jätkuvalt aktiivne ning väljaminevate ja sissetulevate õppejõudude arv on heas tasakaalus. Enim osaleb programmis humanitaar- ja sotsiaalteaduste õppejõude.

Sissetulevatele üliõpilastele korraldasid Eesti kõrgkoolid seitse **eesti keele intensiivkursust** ning ligi 10% saabuvatest tudengitest osaleb ettevalmistavas keeleõppes.

2010. aastal esitati üheksa Erasmuse **intensiivprojekti** taotlust, toetada otsustati neist kuut, millest kahte koordineerib Tartu Ülikool (hüdroloogia ja füsioteraapia), kahte Tallinna Tehnikaülikool (turundus ja turism), ühte Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (muusikaharidus ja muusikakorraldus) ja ühte Eesti Kunstiakadeemia (arhitektuur).

ÕPPEJÕUDUDE JA KÕRGKOOLOIDE TÖÖTAJATE ÕPIRÄNNE

IGAV PÕHJANAABER?

Autor: Nele Reial, Tartu Ülikool. Oli 2010 kevadsemestril füsioteraapia lõpupraktikat tegemas Saimaa rakendusteaduste ülikoolis

Nelja kuu pärast lakkab käimast minu jaoks neljandat aastat tiksuv ülikoolikell. Teadlikult jääb välispraktika kohaks valimata atraktiivne Itaalia, Portugal või Hispaania – maad, kuhu tudengid lähevad ja kaovadki ära. Päike lööb pähe ja lõpetamised lükkuvad tulevikku. Tänavu mina ära ei kao. Mina lähen Soome! **JAH, JAH, JAH! Kvaliteedile!** Soome, mis vähemalt 20 aastat lõunanaabri arengust ees: milline potentsiaalne inspiratsiooniallikas! Milline särav kõrgkooli lõpuspurt! Jah, Soomegi minnakse ja kaotakse ära, aga enamasti tänu ukse sulgemisel avanenud uutele ustele. Jah, mina lähen Soome – igav ja kodune, aga see-eest kvaliteetne!

25. jaanuar. Soome. Valge, valge, valge. Puutüvedki on valged. Maastik tundub habras-müstiline. Lõuna-Karjalas, kuhu olen saabumas, langevad külmakraadid rabaaladel sel ja järgneval kuul alla kolmekümne. Lappeenranta. Hetkega asendub valge võlumaa maalapse koleda õudusega. Kõrged tossavad korstnad: paberitehas, lubjakivitehas, biomassijõujaam, kommivabrik.

Saimaa rakendusteaduste ülikool. Tervishoiu- ja sotsiaalteaduste teaduskond. Füsioteraapia eriala. Kolm kuud lõpupraktikat. Et tegu on rakenduskõrgkooliga, saab aru juba sellest, et esmakursuslased õpivad aineid, mida Tartu Ülikoolis loetakse magistriõppes.

Vaimustume osalemisest kinesioeteipingukursusel. Kursus ei jää pelgalt kursuseks – peagi antakse võimalus praktikaski David Copperfieldidena valu äravõtva magic-teibiga käsi valgeks saada. Seda muidugi juhendaja toetusel, sest tead-

mata kui õigesti ma võorkeelsest teooriast tegelikult aru sain, poleks ma üksi julgenud ei A-d ega O-d teipida. Kolme kuu pärast olen aga hoopis teine tera ja annan erapraksise füsioteraapeutidele tehnikast lühiülevaate. „**Jah**“ arengule!

Esimene praktikakuu möödub kooli harjutuskeskuses, kus moodustame Soome tudengitega väikese meeskonna. Meie kohustused on vägagi mitmepalgelised, alates rühtmateriiniingute läbiviimisest tuletõrjajatele ja linna kontoriruumide töötajasõbralikuks muutmisega, lõpetades loengute ja workshopidega kaasõpilastele teistelt erialadelt. Nädalaks saame endale sabarakkudeks esmakursuslased, et jagada neile oma tarkust ning luua arusaam nende tulevases elukutses.

Mulle väga meeldib, kuidas meid usaldatakse kandma suurt vastutust. Õpilasena õpetada teisi – see on vastutus seista oma sõnade ja tegude eest, vastutus vallata oma eriala. Sealsetest tudengitest õhkub julgust ja enesekindlust panna käed külge. Samas ei kardeta eksimist, sest vigadest ju õpib kõige meeldejäävamalt. Eksimus on lubatud seni, kuni püütakse seda parandada. „**Jah**“ vastutusele!

Suurimaks väljakutseks saab efektiivne meeskonnatöö. Juhendaja, kel kõige jaoks lahendus, paneb meid isiklike eesmärgede püstitama, mida siis hiljem hindavad nii püstitaja kui ka võimaluste tagaja. Antud protsessi väärtustatakse kõrgelt, selle jaoks võetakse eraldi aega, seda ei jäeta tähtsaks eeskirjapunktiks vaid paberil.

Erapraksistega teeb meie silmaring Soome erialamaastikul täistiiru. Meile on võimaldatud näha ja kogeda füsioteraapiat

kõikvõimalikes keskkondades – süsteemides, mida Eestis veel ei eksisteeri, erapraksistes, kuhu meil praktikante ei lasta. Ümber lükkuvad mõned eelarvamused, mis kodus juuri ajanud ning mitmed säravad ideedki saab peakartoteeki pandud.

Praktikaperioodi lõpus soojeneb süda mitme kraadi võrra, kui öeldakse: „Lõpetage kool ning tulge tagasi.“ Teisalt kingitakse paar sokke koos kaardiga, kus ilutsevad kogu meeskonna allkirjad. Kui kuulatakse, et ega Eesti tööturg meid nii väga ootagi, ergutab juhataja meid oma praksiseid rajama. Meisse usutakse!

Välispraktika ei ole kunagi nagu kodus. Väljas kingitakse võimalus kogeda midagi, mida kodus ei anta. Kogemus – see suurim ja püsivaim and. Koju toon kogemusest välja kasvanud teadmise, et maailma tööturul jään ellu. Olen konkurentsivõimeline. Toon koju kaasa valmiduse astuda tööturule.

Lappeenranta

TÄISKASVANUHARIDUSE PROGRAMM GRUNDTVIG

www.archimedes.ee/grundtvig

2010. aastal tähistati nii Euroopas kui ka Eestis **Grundtvigi programmi 10. aastapäeva**. Sellega seoses toimus aasta jooksul mitmeid rahvusvahelisi konverentse ja muid sündmusi, mis aitasid möödunud kümnendile tagasi vaadata ning tõstsid esile programmi häid tulemusi ja saavutusi. Eestis tähistati aastapäeva **Grundtvigi päeva** korraldamisega täiskasvanud õppija nädala raames.

Pea kõigis programmi alltegevustes on taotluste arvud võrreldes eelmise aastaga tõusnud (20%). 2009. aastal alustanud uued tegevused on hästi vastu võetud ning huvi järgnenud aastal veelgi kasvanud. Programmi kogueelarve 2010. aastaks oli **409 000 eurot**.

Täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate **täienduskoolitusteks** eraldati toetus 24 inimesele. Taotlejaid (kokku 93) oli enim Harjumaalt, järgnesid Tartumaa ja Pärnumaa ning populaarseima sihtriigina eristus Itaalia, järgnesid Belgia, Kreeka, Küpros, Saksamaa ja Suurbritannia.

Programmile esitati 57 **õpikoostööprojekti** taotlust, neist toetati 17 projekti. Toetusesaajate seas jäi paljude mittetulusühingute kõrval silma erinevate kunstikoolide ja noortetööga tegelevate organisatsioonide rohkus. Taotlejate seas on senisest vähem kutse- ja kõrgkoole. Samas on viimased taotluste koostamises ja toetuste saamisel just edukamad. 2010.

aastal tegeldi koostööprojektides peamiselt kultuuri- ja mitte-formaalõppe temaatikaga. Projektid olid sihitud vähemate võimalustega täiskasvanutele, aga ka täiskasvanute koolitajatele.

Grundtvigi **eakate (50+) vabatahtliku teenistuse** taotlusvoorus esitati viis projekti, toetus otsustati eraldada kolmele organisatsioonile. Kui 2009 tegid Eesti toetusesaajad enam koostööd kaugete riikidega, siis 2010 on koostööpartnerite seas Läti, Leedu ja Prantsusmaa. Toetus eraldati ka ühele erivajadustega inimeste rahvusvahelisi koostöövõimalusi ja vabatahtlikku tegevust edendavale projektile (Sclerosis Multiplex Eesti Ühing).

2009. aastast Grundtvigi programmis käivitunud uus tegevus – Grundtvigi **õpingid (workshops)** – annab kõigile täiskasvanuharidusega seotud asutustele võimaluse korraldada oma organisatsioonis rahvusvahelisi huvikoolitusi. Sellistest õpingidest saavad osa võtta kõik täiskasvanud (vanemad kui 18-aastased) üle Euroopa, kel huvi mõne kindla teema vastu ja ka piisavalt pealehakkamist. Õpingide taotlusvoorus esitati kokku 13 taotlust ning neist pääsesid rahvusvahelisse õpingide kataloogi neli Eesti projekti. Õpingide näol on vaieldamatult tegemist Grundtvigi programmi populaarseima tegevusega, mis on ainsana otse avatud kõigile Euroopa täiskasvanutele (mitte üksnes koolitajatele), kes soovivad end arendada oma huvialades.

Nüüdseks toimunud Eesti õpiringidest on kõik kulgenud väga edukalt ja huvilisterohkelt. Enim tähelepanu (ka Euroopas) on pälvinud linnuvaatlus Lääne-Eesti rannikul (korraldaja REC-Estonia), mis tõi kokku 13 harrastusornitoloogi 9 erinevast riigist; viltimine ja kangakudumine Lääne-

Virumaal (J. Kunderi Selts) ja keraamika õpiring Kuressaares (Saaremaa Kunstiselts). Suvel toimub Eestis veel kolm õpiringi: rahvatants ja Eesti rahvakultuur (Palamuse Rahvamaja), jooga (Lilleoru MTÜ) ning säästva ehituse õpituba (Säästvad Ehituslahendused OÜ).

KÕNELDES KÄSITÖÖ KEELI

Autor: õpiringi “Linane ja villane – traditsiooniline käsitöö” korraldaja Marge Salumäe Juhan Kunderi Seltsist

Elukestva õppe programmi Grundtvig õpiringide programm on lihtne ja tõeline eurointegratsiooni võimalus väga paljudele inimestele. Olen osalenud õpiringis nii osaleja kui ka korraldajana ja võin öelda, et mõlemad olid kordades lihtsama bürokraatiaga võrreldes paljude teiste rahvusvaheliste koostööprojektidega. Juhan Kunderi Selts korraldab erinevaid käsitöö- ja kunstikursusi ning sellelt baasilt oli meil hea need võimalused ühendada töötoas „Linane ja villane – traditsiooniline käsitöö“.

Tahtsime anda oma töötoas osalejatele parima puhkuse, mis suvisel Eestimaal on võimalik. Ei ole paremat puhkust, kui segamatult käsitööd teha! 8-päevases töötoas osales kümme inimest seitsmest riigist. Proovisime kokku viia võimalikult ühiste huvide ja taustaga inimesi. Osalejad ja tugiisikud olid kõik saanud eelnevalt enda lühitutvustuse ja neid oldi huviga uuritud. Kohalikku koloriiti, suhtlust ja tõlget pakkusid inglise keele õppuritest vabatahtlikud, kes löid mõnusa õhkkonna kogu olemisele.

Koondasime kogu töötoa tegevuse ja elamise ühte käsitööga tegelevasse turismitalu. Meil oli vabadus alustada ja lõpetada, mil me selleks valmis olime, tõmmata oma voodis hinge, kui

kuumalaine liiga kippus tegema, korjata metsa alt maasikaid, jalutada kesk Eestimaal valget ööd südasuviselt lõhnas metsas, ning loomulikult tappa hulgaliselt sääski ja parme. Kuivõrd kasutuses oli ka kogu õu, siis viltimine, mis oma loomult on üks suur sodimine, toimus muru peal ning tööd läksid kord-korralt suuremaks ja veel suuremaks, sest ruumi ju oli. Ja töid tuli palju, viltimine on ju lihtne ja kiire õppida! Ehted, mütsid, sallid, kotid, lambivarjud, mantlid, siis sai töötuba otsa.

Kangastelgedel kudumine on rohkem aega nõudev töö, eeldab arvestamist ja palju-palju täpselt ühesuguseid liigutusi, töö ajal lobisemine ei ole hea, tekivad vead, kuid ühtegi sissekootud defekti ei ole võimalik vähese vaevaga efektiks disainida. Kõik pusisime, aga kõik said liniku, salli, koti, vaibajupi.

Me ei istunud ainult metsas, tutvusime ka Lääne-Virumaaga. Lõunat käisime söömas väljas, iga kord erinevas kohas ja iga kord tegime ka väikese ekskursiooni – lambatalu (vill), kudemisvabrik Liliina (linane), muuseumi tekstiilifond, Rakvere linn, Sagadi mõis ja metsamuuseum. Tutvusime loomulikult ka Juhan Kunderi Seltsiga.

See kõik oli tore, kuid kõige toredamad olid meie osalejad ise. Iga päev oli neil ette valmistatud rahvuslik õhtu, kus tutvustati oma maad, tööd, kombeid, rahvuskööki. See oli suurepärane võimalus üksteisega tutvavaks saada.

Usun, et kõik jäid väga rahule: me saavutasime erakordse suhtluskogemuse, õppisime palju rohkemat kui ainult käsitööd.

NORDPLUS PROGRAMM – PÕHJA- JA BALTIMAADE HARIDUSKOOSTÖÖ

www.archimedes.ee/nordplus

Nordplus programmi eesmärk on tugevdada ja arendada Põhja- ja Baltimaade hariduskoostööd ning anda oma panus ühisesse haridusmaastikku. Programm toetab õpirännet, projekte ja võrgustikke ning on avatud elukestva õppega seotud asutustele ja organisatsioonidele.

Nordplus Junior

Allprogrammile laekus üheksa projekti Eesti koolidelt. Toetati seitset projekti kogusummas **84 750** eurot. Lisaks osaleb 23 kooli partneritena teiste riikide koordineeritud projektides.

Nordplus Higher Education

Allprogrammile esitati kokku 255 taotlust, sh Eesti osalusega partnerina 79 taotlust ja Eesti kõrgkoolide koordineerimisel 6 taotlust. Heaks kiidetud projektidest 56-s osaleb Eesti partnerina ning kuute rahastatud projekti koordineerivad Eesti kõrgkoolid: „eHealth: Estonia, Finland and Sweden networking for shared knowledge and curricula“ (TTÜ), „Nordplus/joint study programme Nomazz“ (EMTA), „Collaboration in Educational Technology“ (TLÜ), „Nordic network in traffic safety education“ (TLÜ), „Transition Studies Network“ (TÜ), „InterLinks10.Net: Nordplus Network of Journalism Schools“ (TÜ).

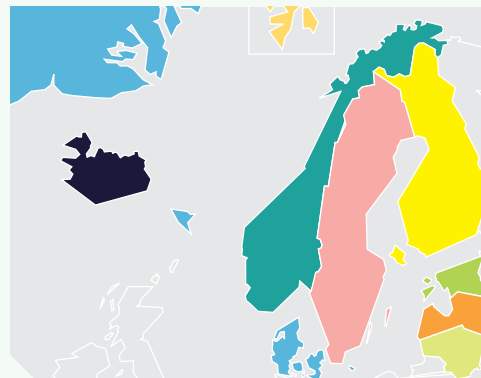

Nordplus Adult

Eesti koordineeritavate projektide arv jäi eelmise aastaga võrreldes 2010. aastal samale tasemele (neli taotlust, kolm toetusesajaat). See-eest on kasvanud osalus partneritena erinevates projektides (27 projektis). 2010. aasta kolmest Eesti koordineeritavast projektist suurim on MTÜ Fenno-Ugria juhitud soome-ugri rahvaste kultuurialase veebientsüklopeedia loomine, mida saab kasutada ka haridusprogrammides.

Nordplus Horizontal

Allprogrammile esitati kaks Eesti koordinaatoriga projekti-taotlust ning toetus eraldati mõlemale projektile kogusummas **105 700** eurot. Lisaks on Eestist seitse partnerit veel kuues teiste riikide projektides.

HARIDUSPOLIITIKA TOETAMINE

HARIDUSJUHTIDE ÕPPELÄHETUSED

www.archimedes.ee/haridusjuhid

Haridusjuhtide õppelähetuste programm edendab Euroopa riikide koostööd **hariduspoliitika kujundamisel** ja **hariduse juhtimisel**. Ühenädalase välislähetuse raames saavad koolijuhid, haridusametnikud ja teised hariduse arendamisega seotud asutuste esindajad üle Euroopa vahetada kogemusi ja võrrelda riikide lähenemisi hariduspoliitika eri aspektides.

2010. aastal esitati õppelähetusel osalemiseks 45 taotlust, toetus eraldati 31 inimesele. Kolm populaarsemat sihtriiki olid seekord Suurbritannia, Hispaania ja Saksamaa.

Õppelähetuse korraldamiseks Eestis 2010/2011. õppeaastal esitati kuus taotlust, millest valituks osutus kolm. Eesti hariduse kvaliteedile on suureks tunnustuseks, et Euroopa Komisjon valis Tallinna Ülikooli avatud ülikooli täiendõppekeskuse 120 õppelähetuse hulgast nelja n-ö eliitõppelähetuse hulka, mida komisjon omalt poolt veel eraldi reklaamis ja kuhu valiti osalejateks kogunud poliitikakujundajad ning haridusjuhid. Tallinna Ülikooli õppelähetus tutvustas välismaistele osalejatele siinset edukalt töötavat noore õpetaja kutseasta süsteemi ja sai osalejatelt väga positiivse hinnangu.

HISPAANIAS KOOLITAMIST ÕPPIMAS

Ettevõtete esindajad on õppelähetuste programmis uus ja oodatud sihtgrupp ning seetõttu jagab oma kogemust OÜ Puhastusekspert juhataja Helge Alt

Osalesin 18.-21. oktoobril 2010 Hispaanias Madridis toimunud õppelähetusel „Training for real and effective mobility“. See oli minu jaoks teine sama programmi õppelähetus, 2004. aastal käisin Dublinis. Minu igapäevatöö on OÜ Puhastusekspert juhtimine ja koolitamine. Meie ettevõtte tegeleb koristusalase koolitusega ning oleme omal alal ka kutseandjaks. Oma profiililt ettevõtte esindajana erinesin küll teistest õppelähetusel osalejatest, kuid see oli rikkastav mulle ja loodetavasti ka kaaslastele.

Küllastime mitmeid koolitusorganisatsioone. Erinevate koolitusvormide ühiseks jooneks Hispaanias oli see, et nii palju kui võimalik koolitati koos töötavaid ja töötuid inimesi. Grupiliikmete kogemus näitab, et Euroopa riikides muutub järjest olulisemaks inimeste tegelik pädevus olenemata sellest, kus ja kuidas seda omandatakse.

Väga huvitav kogemus oli ühe maailma suurima kaubanduskontserni El Corte Inglés küllastamine. Tegemist on põhiliselt Hispaanias tegutseva firmaga, mis lisaks kaubandusele tegeleb ka ka toitlustusega. Töötajaid on kokku umbes 110 000 inimest. El Corte Inglésil on oma koolituskeskus, kus saavad ettevalmistuse

ja pidevat täienduskoolitust kõik selles kontsernis töötavad inimesed. Küllastime õppekõike, näidispuodi, kondiitritsehhi jne. Koolitusi finantseerib 100% ettevõtte. See oli hea näide, kuidas koolitus võib olla investering, vastasel juhul ettevõtte koolitusse nii palju ei panustaks.

Veel avaldas muljet nende õppekavade paindlikkus ja turu muutustele reageerimise kiirus. Isiklikult sain kinnitust ka näost näkku õppe olulisusele ja e-õppega asendamatusel. E-õpet küll kasutatakse, kuid see toetab muud õpet, teenindamisoskusi vaid materjalide kaudu edasi anda on raske.

Õppelähetuse üks suurimaid väärtuseid oli osalejate mitmekesisus – osalejaid oli erinevatest riikidest ja erinevatelt ametitelt. Omavaheline kogemuste vahetamine oli igati põnev ja rikkastav. Koosveedetud aja väärtust näitab seegi, et planeerimine nüüd uute ühiste projektide kirjutamist. Rahvusvaheliste projektide puhul on kindlate partnerite olemasolu võtmeküsimus ning koos veedetud nädal teigi selgeks, kas ja kellega tahaks koostööd jätkata.

Erinevate koolitusvormide ühiseks jooneks Hispaanias oli see, et nii palju kui võimalik koolitati koos töötavaid ja töötuid inimesi.

EURYDICE VÕRGUSTIK

Euroopa haridusteabe võrgustiku Eurydice tegevuse eesmärk on koguda EL-i liikmesriikide, EFTA/EEA maade ja kandidaatriikide võrreldavat haridusteavet ja teha see huvilistele kättesaadavaks nii publikatsioonidena kui ka Interneti vahendusel aadressil www.eurydice.org.

Sihtasutuse Archimedes poolt administreeritava Eurydice Eesti programmi ülesanne on eelkõige siinse haridusteabe vahendamine võrgustikule ning uuringutes osalemise tagamine.

2010. aastal täiendati Eesti haridussüsteemi ülevaateid (*National Dossier* ja *Summary Sheet*), uuendati kooliaasta korralduse ning õpetajate ja koolijuhtide palkade andmebaasi. Osaleti mitmete uuringute ja ülevaadete läbiviimises ja koostamises. Neist võiks ära märkida: „Study on Gender Differences in Educational Outcomes“, „Focus on Higher Education 2009/2010“, „Teaching of Reading and Literacy in Schools“, „Teaching Science in Schools“, „Teaching Mathematics in Schools“, „Grade Retention during Compulsory Education in Europe: Regulations and Statistics“ jt.

EESTIKEELSETE KÕRGKOOLI- ÕPIKUTE PROGRAMM

Programmi kolmandal tegevusaastal jätkusid tegevused eestikeelsete õpikukäsikirjade koostamise ja väljaandmise osas. Aasta algul korraldatud iga-aastasele konkursile laekunud taotlustest otsustas programmi juhtkomitee toetada kümnet kavandit kaheksas ainevaldkonnas. Valik põhines Eesti suuremates kõrgkoolides eelnevalt läbiviidud küsitlustel õppejõudude ja tudengite seas, mille alusel selgitati välja eelistatud ainevaldkonnad.

Trükivalgust nägi järjekordne õpik – 500-leheküljeline Tartu Ülikooli kirjastuses valminud Ain Raali „Farmakognosia“, mis on maiuspalaks mitte ainult tudengitele, vaid kõigile, kes tunnevad huvi ravimtaimede ja rahvameditsiini vastu – õpikus on rohkesti illustratsioone, ta on kaunilt kujundatud ning väga informatiivne.

Aasta jooksul valmisid ka mitmed käsikirjad, millest osa on veel retsenseerimisel, osa juba kirjastamisel ja trükkimisel. Plaanide kohaselt peaks 2011. aastal valmima vähemalt kaheksa õpikut, kokku on hetkel töös 34 käsikirja.

EUROOPA TUNNUSKIRI UUENDUSLIKELE KEELEÕPPEPROJEKTIDELE

2010. aasta konkursi Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud eelisteemad olid keeleõppe võimaluste loomine uussaabujatele ja erialakeele oskuse arendamine. Konkursile laekus 10 taotlust, neist ainult üks esimese teema valdkonnast.

Žürii otsustas välja anda kolm preemiat, arvestades preemiafondi suurust ja esitatud taotluste arvu ning kvaliteeti. Tunnuskirja ja rahalise preemia said:

- Tartu Kunstikooli projekt „Estonian, Finnish and Icelandic Partnership project on National Epics in Art and Culture“
- Pärnu Ühisgümnaasiumi projekt „ISLI – International Student Leadership Institute“
- Tallinna Saksa Gümnaasiumi algatus „Deutsch lohnt sich“

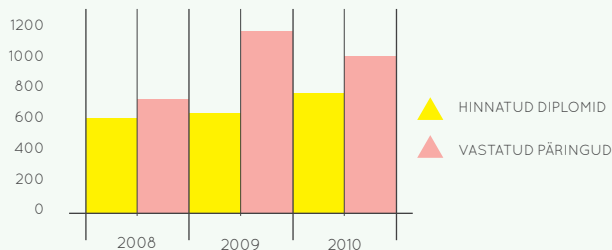
HARIDUSDOKUMENTIDE HINDAMINE

EESTI ENIC/NARIC KESKUS

www.archimedes.ee/enic

Akadeemilise tunnustamise infokeskuse ehk Eesti ENIC/NARIC keskuse põhitegevus on välisriikide haridusdokumentide hindamine, tunnustamiseks ettepanekute tegemine ning kõrgharidusalase informatsiooni andmine nii hindamiskeskustele, tööandjatele kui ka diplomite-tunnistuste omanikele. Keskus on ka kutsealase tunnustamise kontaktpunkt ning projekti Bologna Ekspertid koordinaator.

2010. aastal esitati keskusele hindamiseks ja vastavuse määramiseks 717 haridust tõendavat dokumenti kokku 77 riigist. Kuna keskusel on pikaajaline kogemus ja kompetents Venemaa, Ukraina ja Valgevene haridusdokumentide hindamisel, pöörduvad sageli keskuse poole arvamuse või täiendava informatsiooni saamiseks ka teiste riikide hindamiskeskused ja kõrgkoolid.

Lisaks välisriigi haridust tõendavate dokumentide hindamise taotlustele esitati keskusele 1002 päringut välisriigi kvalifikatsioonisüsteemi, ainepunktisüsteemi, kõrgkoolide või muul teemal informatsiooni saamiseks. Vastavat informatsiooni vajasad valdavalt tööandjad, kõrgkoolid, kutsealase tunnustamise pädevad asutused ja õppurid.

Keskus peab väga oluliseks akadeemilise õiendi (ja ingliskeelse *Diploma Supplement*'i) korrektset väljastamist, kuna vastavad dokumendid on olulised kvalifikatsiooni hindamise ja tunnustamise vahendid. Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga osaleti akadeemilise õiendi kõrgharidussüsteemi kirjeldava osa uuendamisel. Uue vastuvõetud diplomi statuudi alusel koostas keskus kõrgkoolidele akadeemilise õiendi täitmise juhendi koos näidistega. Samuti viidi Eesti Bologna Ekspertide programmi raames läbi uuring Erasmuse programmi raames õpitu arvestamisest, ülekandmisest ja akadeemilisel õiendil kajastamisest. Uuringu tulemusi tutvustati seminaridel ning koostati uuringu tulemusi kajastav raport.

2010. aastal ilmus Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldava raamatu „Higher Education in Estonia“ neljas täiendatud trükk, mis sisaldab teavet kõrgharidussüsteemi ja kvalifikatsioonide kohta, andmeid tunnustatud õppeasutustest ning haridust tõendavate dokumentide näidiseid. Väljaanne on mõeldud eelkõige Eesti kvalifikatsioonide hindajatele välisriikides.

HIGHER EDUCATION
IN ESTONIA

LIBADIPLOMID KUI OHT TÖÖANDJALE

Oktoobrikuus korraldas Eesti ENIC/NARIC keskus Tallinnas Euroopa Komisjoni kaasfinantseerimisel rahvusvahelise seminari, kus arutati, milline on olukord võltsdiplomite leviku osas ning kuidas võidelda üha tuure koguva libadiplomite tootmise vastu.

Seminari eesmärk oli juhtida kõrgkoolide ja tööandjate tähelepanu diplomiveskite tegevusele ja teadvustada probleemi tõsidust.

Üritusel käsitleti diplomiveskite ja libadiplomite pakkumise süsteeme Põhja-Ameerikas ja Euroopas, eraldi sessioon oli Venemaa ülikoolide filiaalide tegevusest Baltimaades ning diplomite müügist Ida-Euroopas. Seminaril esinesid eksperdid Belgiast, Hollandist, Rootsist, Itaaliast, Lätist, Leedust ja Eestist.

Kõige enam kasutatakse võltsdiplomeid tööle minemise eesmärgil, sest tööandjad üldjuhul ei tule selle peale, et diplomi õigsust kontrollida või ei pöörata sellele tähelepanu. See annab omakorda hoogu diplomiveskite tööle ja libadiplomite tootmisele.

Lahenduseks on loodud rahvusvahelised koostöövõrgustikud, kes tegelevad diplomite autentsuse ja vastavuse hindamisega. Vältimaks olukorda, kus võetakse tööle või õppima inimene, kellel puudub selleks vastav kvalifikatsioon, tuleks pöörduda välisdiplomite osas tasuta nõu saamiseks Eesti ENIC/NARIC keskuse poole, mida paljud kõrgkoolid ja ametiasutused ka teevad.

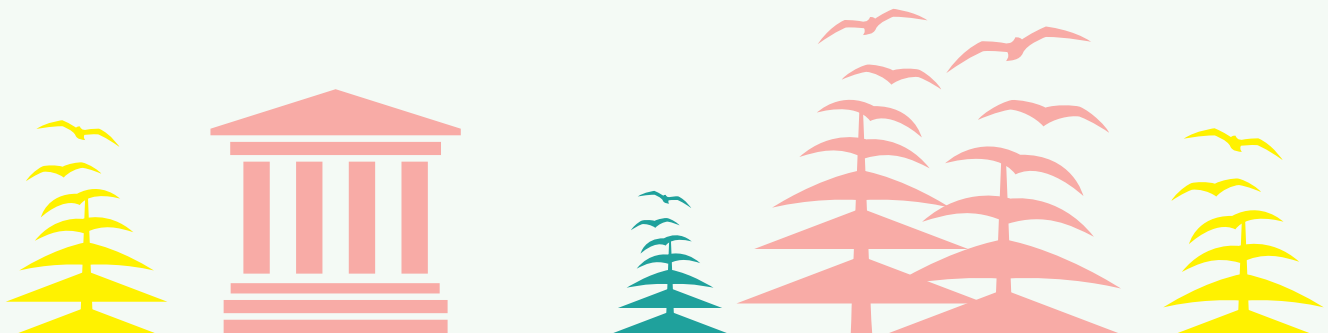
Seminaril osales üle 70 inimese Eestist, Lätist, Leedust, Soomest, Taanist ja Suurbritanniast, samuti oli suur huvi teema ja seminari vastu ajakirjandusel.

EESTI KÕRGGHARIDUSE KVALITEEDIAGENTUUR (EKKA)

ekka.archimedes.ee

EESTI KÕRGHARIDUSE KVALITEEDIAGENTUUR (EKKA)

ekka.archimedes.ee

EKKA jaoks oli 2010. aasta kiire laienemise ja tormilise arengu aasta. Lisaks kõrghariduse õppekavagruppide üleminekuhindamisele toimus institutsionaalse akrediteerimise tingimuste ja korra väljatötamine ning EKKA tegevustesse lisandus aasta teisel poolel kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimine.

ÜLEMINEKUHINDAMINE

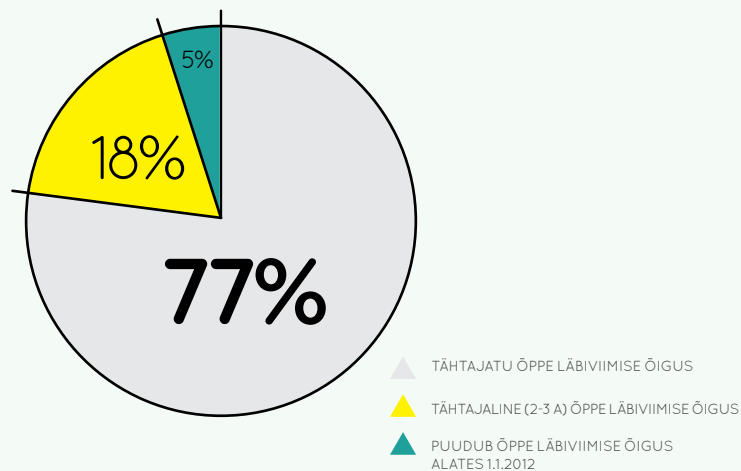
EKKA jätkas 2010. aastal Eestis kõrgharidust pakkuvate õppeasutuste õppekavagruppide hindamist, mille käigus antakse hinnang õppe kvaliteedile, ressurssidele ja jätkusuutlikkusele.

EKKA hindamisnõukogu võttis vastu 165 üleminekuhindamise otsust, neist 129 tähtajatu õppe läbiviimise õiguse andmise kohta. EKKA hinnangule tuginedes teeb haridus- ja teadusminister otsuse õppe läbiviimise õiguse andmiseks.

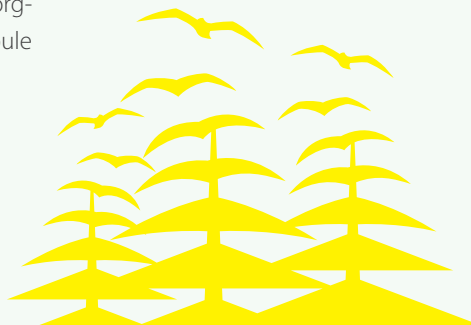
Aasta jooksul läbis hindamise 64% Eesti õppekavadest, õppekavagruppide hindamisega oli seotud üle 100 kõrghariduse eksperdi. Üleminekuhindamisega jõutakse lõpule 2011. aastal.

ÜLEMINEKUHINDAMINE

EKKA HINDAMISNÕUKOGU OTSUSED 2010

Üleminekuhindamise otsused ja ekspertaranded on kättesaadavad kodulehel *ekka.archimedes.ee*

INSTITUTIONAALSE AKREDITEERIMISE KORRA VÄLJATÖÖTAMINE

EKKA üheks põhiülesandeks on institutsionaalse akrediteerimise läbiviimine kõrghariduse omandamist võimaldavates õppeasutustes. Vastavalt ülikooliseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadusele (21.10.2010) algatati 2010. aastal institutsionaalse akrediteerimise regulatsiooni väljatöötamine. Selleks moodustati töörühm, kuhu kuulusid kõrgkoolide, tööandjate, üliõpilaste, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning EKKA esindajad. Töörühm arutas institutsionaalse akrediteerimise nõuete ja korra projekti ning suunas projekti EKKA hindamisnõukogule ja suuremale aruteluringile 2011. aastal.

Esimesed institutsionaalsed akrediteerimised viiakse läbi 2011. aasta lõpul (Sisekaitseakadeemia) ja 2012. aasta esimesel poolel (Eesti Maaülikool).

KUTSEÕPPE ÕPPEKAVARÜHMAD AKREDITEERIMINE

2010. aasta augustis lisandus EKKA tegevustesse kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimine ESF programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ raames, kus EKKA on partneriks Riiklikule Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusele. EKKA ülesanne on ette valmistada ja korraldada 2011. aastal kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimise pilootvoor üleminekuks õppe läbiviimise õiguse andmise uuele süsteemile.

Esimesteks akrediteeritavateks on majutamise ja toitlustamise ning ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmad. Kutseõppeasutustele vabatahtlikus pilootvoorus otsustasid osaleda kõik nendes õppekavarühmades kutseõpet pakkuvad 25 kooli. Õppekavarühmapõhise enesehindamise ja õppekavarühma aruande koostamise toetamiseks korraldas EKKA novembris koolimeeskondadele koolituse, kus osales kokku 120 koolimeeskonna liiget.

Pilootvoor toimub 2011. aastal, mil hindamiskomisjonid viivad läbi kokku 38 välishindamist. Hindamiskomisjonid moodustatakse vastava valdkonna tööandjate esindajatest ning kutsehariduse õppe- ja kasvatustöö ekspertidest, kes kõik läbivad vastava koolituse. Alates 2012. aastast kavadab ja korraldab EKKA akrediteerimise kõikides kutseõppe õppekavarühmades.

RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Koostöö toimub mitmete rahvusvaheliste ja rahvuslike organisatsioonidega: ENQA (European Network of Quality Assurance Agencies, www.enqa.eu), INQAAHE (The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education, www.inqaahe.org), Soome kõrghariduse hindamisnõukogu (FINHEEC) jt.

EKKA arendusjuht Maiki Udam valiti ENQA sisemise kvaliteedikindlustuse (Internal Quality Assurance, IQA) töörühma liikmeks. Töörühma kuuluvad esindajad Hollandist (NVAO), Suurbritanniast (QAA), Soomest (FINHEEC) ja Hispaaniast (ACSUCYL). 16.-17. oktoobril korraldas EKKA töörühma kohtumise Tallinnas.

EKKA on rahvusvahelise koostöövõrgustiku EQAVET (European Quality Assurance in Vocational Education and Training, www.eqavet.eu) liige, mis toetab kutsehariduse kvaliteedi tagamise süsteemi väljaarendamist ja rakendamist ning riiklike kutsehariduse kvaliteedi tagamise tugikeskuste loomist. EKKA kutsehariduse hindamiskspert Marge Kroonmäe on EQAVET töögrupi liige, mis töötab välja suunised kvaliteedi tagamise võrdlusraamistiku rakendamiseks kutsehariduse süsteemi ja õppeasutuse tasandil.

SINGAPUR VERSUS EESTI. KÕRGHARIDUSJUHTIDE ARVAMUSI ÕPPEREISILT

Oktoobris toimus kõrgharidusjuhtide õppereis Singapuri, mille eesmärgiks oli saada ülevaade Singapuri kõrghariduse strateegilisest juhtimisest. Osavõtjaid oli 20, nende seas avalik-õiguslike ja eraülikoolide ning riigi- ja erarakenduskõrgkoolide rektorid, Haridus- ja Teadusministeeriumi ametnikud ning EKKA töötajad. Õppereisi jooksul külastati muuhulgas Singapuri haridusministeeriumi, teadusarenduskeskust, erinevaid ülikoole, kutseõppeasutust ning omalaadset innovaatilist kõrgharidusinstituuti nagu Singapore Institute of Technology.

Allpool on väljavõtted osavõtjate reisijärgsetest mõtetest, mida õpetlikku Singapuris nähti.

- Hariduse ökonomika – vastuvõtuarvud planeeritakse lähtuvalt prognoosidest ja tööstuse vajadustest.
- Vaatamata suurepärasele rahaliste võimalustele katab Singapuri riik 80% üliõpilaste õppekuludest. Kõik üliõpilased (nii kohalikud kui ka välismaised) maksavad õppemaksu, mis katab 20% õppekuludest. Pärast kõrgkooli lõpetamist on neil kohustus töötada vähemalt kolm aastat Singapuris. Sellel eluperioodil loovad paljud noored pere ja see on olnud üks olulisi teid Singapuri rahvaarvu kasvatamiseks andekate kõrgharitud noortega.
- Uued innovatiivsed kõrgharidusinstituudid (Singapore University of Technology and Design, Singapore Institute of Technology) ja nende roll seales kõrgharidussüsteemis. Eriti viimasena nimetatud instituudi tegutsemisloogika võiks tõsiselt huvi pakkuda ka meie rakenduskõrghariduse õppekavade lõpetajatele magistriõppe korraldamiseks, kus oleks võimalik kombineerida nii Eesti kui ka välisülikoolide võimalusi.
- Eesti vajaks ambitsioonikamat kõrgharidusstrateegiat, mis seaks eesmärgiks hariduse tõmbekeskuse kujundamise. Inglisekeelse rahvusvahelise ülikooli loomine oleks sobiv väljakutse, Singapuri SUDT projekt on heaks eeskujuks. Kui sarnane projekt õnnestuks realiseerida mõne maineka ülikooliga (Stanford, MIT vmt), siis pakuks see kahtlemata huvi nii Skandinaavia, Läti, Leedu kui ka Venemaa üliõpilastele ja kujuneks tõmbekeskuseks teadlastele/uurijatele.
- Ministeeriumil tasuks kaaluda analoogiliselt Singapuri haridusministeeriumiga nn rahvusvahelise nõuandva paneeli (IAAP) moodustamist, mis ei ole *ad hoc*, vaid tunnustatud liikmetest koosnev regulaarselt koos käiv kogu, kelle arvamusel on väärtus, mida arvestatakse nii valitsuses kui ka ülikoolides.

- Õpetajakoolituse selgepiiriline positiseerimine teiste valdkondadega võrreldes.
- Ettevõtluspraktika suur roll kõrghariduses. Kõrghariduse esimese taseme õpe on alati seotud ettevõttepraktikaga, selle väikseim kuuldud kestus oli 10 nädalat, suurim kaks semestrit 3,5-aastase õppeaja kohta.
- Fokuseeritus – kõrgkoolid on välja toonud prioriteetsed valdkonnad, millele eelkõige keskenduda (*„Don't harvest there where people are already harvesting“* – *Nanyang Technological University*).

AKADEEMILISED MOBIILSUSTOETUSED JA STIPENDIUMID

www.archimedes.ee/amk

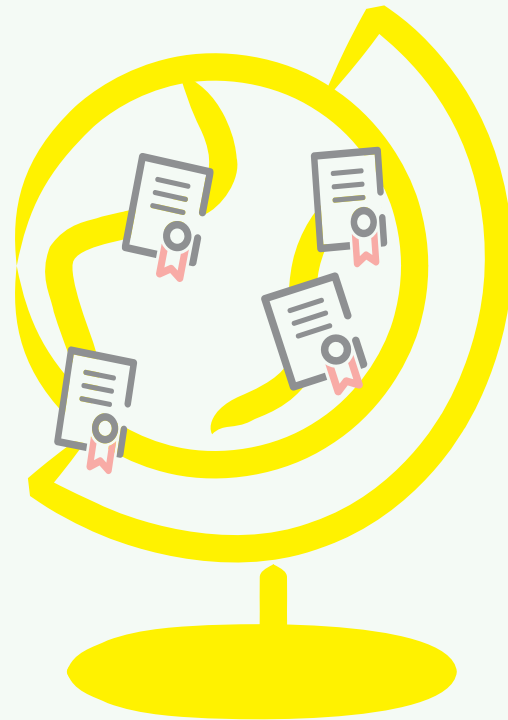
Aastal 2010 jätkasime kõrghariduse arenduskeskuse mobiilsusbüroo administreerimisel toetuste jagamist nii riiklike stipendiumiprogrammide kui ka Euroopa Sotsiaalfondist rahastava programmi DoRa raames.

Ligikaudu 1,92 miljoni euroga rahastasime 850 tudengi ja õppejõu õpinguid välismaal ning pea 640 000 eurot jagasime toetusi 200 välismaalt Eestisse õppima asunud tudengile ja välisõppejõule.

DOKTORANTUUR VÄLISMAAL

Riikliku koolitustellimuse stipendiumiga toetatakse täismahus doktoriõpinguid välisülikoolis. Selle raames õpib 2010. aasta lõpu seisuga välismaal 66 doktoranti, doktorikraadi on erinevates välisülikoolides kaitsnud 40 doktoranti.

2010. aastal anti välja üheksa stipendiumit kogusummas **115 000 eurot** (hinnangulised kulud 2010. aastal alustanud tudengite õpingutele 2010/2011. õppeaastal). Stipendiumiprogrammi raames doktorikraadi kaitsnud stipendiaadid on pärast lõpetamisest asunud tööle erinevates Eesti ülikoolides ning teevad seal peaasjalikult õppejõutööd.

DOKTORANTUUR VÄLISMAAL – YORK

Eerik Jõks, Eesti Kirikute Nõukogu teadur, Yorki Ülikooli muusikateaduste doktorant aastatel 2004-2010

Doktoriõpe Yorkis erines suuresti minu ettekujutusest. Olin harjunud kuulma Eesti kõrgkoolide doktorante rääkimas, kuidas nad palehigis ainepunkte koguvad, et saada täis kohustuslik kaasavara doktoriõppe lõpetamiseks. Yorki Ülikoolis on doktorant üsna iseseisev – kui inimene on jõudnud doktoriõppesse, peab ta olema suuteline näitama initsiatiivi ja iseseisvust ning range formaalne kontroll võib selle juures hoopis pärssivalt mõjuda. Võimalusi on palju, aga kuna gruppide suurus on piiratud, siis saavad ainult kiiremad registreerujad osa parimatest koolitustest. Seega peab doktorant tõsiselt oma õppeprogrammiga tegelema.

Kuna ainepunkte ei koguta, võib jääda mulje, et doktorandil on mõnus võimalus laiselda. Seda siiski mitte – iga õppeaasta lõpus koguneb mitteformaalse olekuga akadeemiline kogu nimega *The s i s a d v i s o r y p a n e l* ja kuulab teed rüübates, millistel koolitustel doktorant on osalenud, mida lugenud, mida kirjutanud. Komisjon annab doktorandile sellest lähtuvalt omapoolsed soovitusel edasiseks tegevuseks. Kõige tugevam motivaator on tõsiasi, et kõik doktorandid immatrikuleeritakse magistrantidena. Kui doktorant ei suuda kahe aasta jooksul komisjoni veenda, et tal tõesti on eeldusi olla doktorant, siis ta lihtsalt ei saa magistrandist doktorandiks. Tal jääb kool pooleli või omandab ta järjekordse magistrikraadi.

Mina kogesin Yorki Ülikoolis esimest korda väga selgelt, et õppejõud, kogu teaduskond ning lõpuks ka väitekirja oponentid on minu partnerid, mitte minu kontrollijad. Doktorantuur on stimuleeriv intellektuaalne protsess, mis valmistab inimese ette iseseisvaks akadeemiliseks eluks. Väitekirjise on üks projekt, mida selle protsessi käigus tehakse. Minu kuldaväärt juhendaja dr Nicky Losseff rõhutas

korduvalt, et väitekirjise on valmis siis, kui seal on kaitsmiseks piisavalt materjali. Ta selgitas, et doktorant ei võida sellest, kui ta sulgeb ennast liiga kauaks väitekirjise mahu kasvatamise ja lõpmatusse viimistlemisse, püüdes sellest teha elutööd. Pärast väitekirjise kaitsmist peab akadeemiline elu algama, mitte lõppema.

Tihti peale kurdetakse, et välismaal õppimise toetamise suunatakse liiga vähe raha. Mina selle väitega ei nõustu. Ilmselt ei ole Eestis seda tegevust veel kunagi nii mahukalt toetatud ja SA Archimedes on nende vahendite targal kasutamisel ära teeninud kõrge tunnustuse. Loomulikult oleks kõigil hea meel, kui vahendeid oleks veelgi rohkem, aga ma ei ole veel kohanud ühtegi tõsist probleemi, mille saaks lahendada ainult rahastamise mahu kasvuga.

Kui Sa iganes soovid leida vahendeid oma õpingutele ja Sa koged raskusi, siis kõige olulisem on veenduda, kas Sinu õpingud on sulle lihtsalt karjäär või seiklus või asendustegevus või on see tõesti Sinu inimeseks olemise viis. Kui Sa tunned ära, et see on Sinu inimeseks olemise viis, siis ära lase mitte kellelgi endale vastupidist väita. Inimene, kes on jõudnud sellise äratundmiseni ei ole peatata ja varem või hiljem ta leiab võimaluse hariduse omandamiseks. Ära mitte kunagi lõpeta rahataotluste kirjutamist, isegi siis, kui tõenäosus toetust saada on peaaegu olematu. Kui Sa annad alla, siis see tähendab, et soovitud haridus ei ole tegelikult Sinu inimeseks olemise viis ja seetõttu ei ole ka mõtet selle nimel nii tohutuid pingutusi teha. Kui Sa aga alla ei anna, siis jõuad varem või hiljem sihile. Mina jõudsin.

DOKTORANTUUR VÄLISMAAL – PARIIS

Viivian Jõemets, Tartu Ülikooli teadur, Université Paris-Sorbonne kultuuriteooria doktorant aastatel 2004-2010

Pariisist on saanud minu kodulinn ning Université Paris-Sorbonne on minu alma mater, õppisin seal kokku 8 aastat. Kaitsesin seal magistri- ja doktorikraadi, ühe ülikooli kahes erinevas teaduskonnas.

Pariisis õppimine on akadeemilise vaimuse ja vabaduse ideaal: iga päev toimub arvukalt teadusüritusi ning doktorandid on kõikjal teretunud. Ülikoolidevaheline koostöö on väga tihe, suur osa teadusüritusi toimub ülikoolide koostöös ja on välja kasvanud teadlaste isiklikest kontaktidest, mitte rektorite tasemel koostöölepetest. Sinna on Eesti ülikoolidel veel pikk maa areneda. Üliõpilased käivad väga aktiivselt konverentsidel ja teaduspäevadel, mida Eestis palju ei näe, meie tudengid tegelevad rohkem ainepunktide kogumisega. Ka esmakursuslane julgeb maailmakuulsale esinejale küsimusi esitada.

Ma austan prantsuse ülikoolirahva julgust enda ja teiste õiguste eest seista, neid valju häälega ja avalikult esitada. Imetlesin oma koolikaaslast, kes Sorbonne'i hoone nädalateks barrikadeerisid, et valitsuse hariduspoliitika vastu üles astuda. Eestis ei osale ülikoolirahvas aktiivselt seadusloomes ning ei pea ühiskonnakriitilist analüüsi enda oluliseks missiooniks.

Eestisse tagasi tulles tuli paratamatult uuesti siinse ühiskonnaga kohaneda, sest selle ajaga oli palju muutunud ning ka mina ise olin harjunud teistsuguse kultuuri ja asjaajamisega. Mul ei olnud Eestis akadeemilisi sidemeid, sest minu uurimisteema ei ole Eesti ülikoolides eriti levinud. Kellel on kindel tahtmine pärast kraadiõpet Eestisse tagasi tulla, peaks ka õpingute ajal püüdma Eesti kolleegi-

dega kontakte luua, näiteks käia siin konverentsidel ja avaldada artikleid kohalikes ajakirjades. Pärast aastatepikkust eemalolekut on raske Eestis erialast tööd leida, kui keegi kohalikest selle eest ei seisa. Järeldoktori grant on üks võimalus tagasitulekuks.

Kui vähegi võimalik, elage kasvõi aastake ülikoolilinnakus, mitte oma korteris. Mina elasin kolm aastat ühiselamutes, kus minu koridoriabriteks olid doktorandid ja teadlased kõikjal üle maailma, kõikidelt erialadelt. Paljud riigid maailmas on nüüd minu jaoks kellegi nägu, seostuvad kellegi looga. Ja iga mandril on teadlasi või õppejõude, kelle jaoks Eesti on minu nägu.

Välisriigis õppimine ei anna ainult haridust, vaid ka teistsuguse mõistmise maailmast. Me toome selle Eestisse tagasi ja õpetame oma lastele, et vett ei tohi raisata, sest onu Bakary maal on vett vähe, ja me peame hindama oma võimalusi õppida, sest tädi Fati maal ei saa paljud lapsed koolis käia. Me näeme probleemide põhjusi ja lahendusi teise nurga alt, kui need, kel selline rahvusvaheline elukogemus puudub.

Ja leppige sellega, et kui tulete tagasi, siis väike igatsus oma ülikoolilinna, õppejõudude ja sõprade järele jääb ikka hinge kriipima. Kui igatsus liiga suureks läheb, siis minge uuesti tagasi!

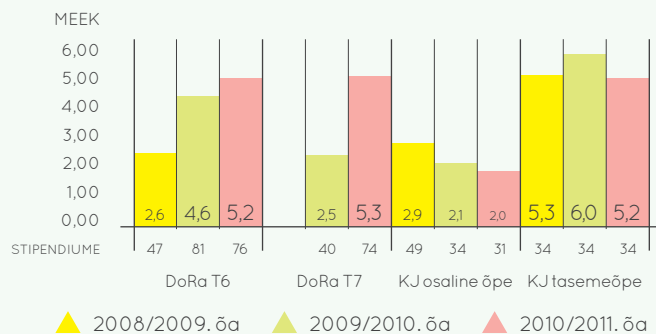
NOORE ÕPETLASE STIPENDIUM

Toetatakse värsked keskkoolilõpetajaid, kes asuvad õppima mõne välisülikooli esimesel kursusel. 2010. aastal anti välja rekordarv stipendiume: kokku jagati noortele 10 stipendiumit kogusummas 32 000 eurot. Varasematel aastatel on stipendiume jagatud maksimaalselt 4-5 keskkoolilõpetajale.

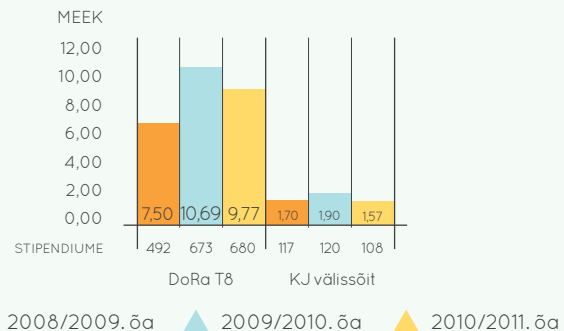
KRISTJAN JAAGU JA DORA STIPENDIUMID

Kuni aastapikkuseid lähetusi rahastavaid stipendiumiprogramme on mobiilsusbüroo pakutavate seas neli: riigi rahastavad Kristjan Jaagu tasemeõppe ja osalise õppe stipendiumid ning Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava programmi DoRa tegevused 6 ja 7. Neist kolme raames saab välismaale õppima minna semestriks, tasemeõppe raames võib tudeng välisülikoolis viibida kuni ühe aasta. Tasemeõppe stipendiumikonkurss on nimetatud programmidest jätkuvalt suurima konkursiga – igal aastal laekub taotlusi 80 ringis, neist toetuse saab kolmandik taotlejatest.

Kuni 21 päeva kestvale lähetusele minekuks on magistrantidel, doktorantidel ja noortel õppejõududel kaks toetusvõimalust: riiklikult finantseeritav Kristjan Jaagu välissõidu stipendium ning ESF programmi DoRa tegevuse 8 stipendium.

Kristjan Jaagu välissõidustipendiumit jagatakse juba 2003. aastast konkursipõhiselt ning tegemist on jätkuvalt väga populaarse programmiga. Näiteks jagati 2009/2010. õppeaastal välja 122 stipendiumit, taotlusi aga laekus kordades rohkem. Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava DoRa programmi tegevus 8 käivitus 2008. aastal ning selle vahendeid kasutatakse samuti hoogsalt – ühes õppeaastas jagatavate stipendiumite arv on ligikaudu 700. Enamjaolt käidi lühiajaliste lähetuste käigus välismaal konverentsil ettekandeid pidamas, aga ka raamatukogus tööl või lühiajalist uurimistööd tegemas. Nii pikemate kui ka lühemate lähetuste puhul on populaarsed sihtriigid läbi aegade olnud Soome, Rootsi, USA, Suurbritannia, Taani, Saksamaa ja Prantsusmaa. Lühemate lähetuste puhul ei ole harvad ka eksootilised sihtkohad nagu Hiina, India ja Tai.

VÄLISÕPPEJÕUDUDE KAASAMINE

ESF programmi DoRa tegevuse 2 raames on välja jagatud 40 välisprofessori kohta. 2010. aastal alustas neist tööd 13. 2010. aastal oli tegevuses kulunud summa suuruseks 671 000 eurot.

RAHVUSKAASLASTE PROGRAMM

Programmi raames toetatakse väliseesti noorte õpinguid Eesti avalik-õiguslikes ülikoolides, riiklikes rakenduskõrgkoolides ja kutsehariduskeskustes. Õppeaastal 2010/2011 on rahvuskaaslaste programmi kaasatud 30 väliseestlast, kellele jagati stipendiume 147 000 euro eest.

DOKTORANTUUR EESTIS

Eesti ülikoolidesse on asunud õppima 60 välisdoktoranti, kes on Eestisse tulnud kas ESF programmi DoRa tegevuste 4 ja 5 vahendusel või siis välisdoktorantide programmi raames. Kokku on stipendiume makstud ligikaudu 384 000 euro eest. Enim doktorante on Eestisse teadustööd tegema tulnud Venemaalt, aga doktorante on ka Bangladeshist, Koreast ja Tansaaniast.

DORA PANUS FOLKLORISTIKASSE

Ülo Valk, Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule professor

Rahvusvaheline töökeskkond rikastab igat teadussuunda, kuid tänapäeva folkloristikas on see lausa hädavajalik. Ammu rahvuslikud piirid ületanud rahvaluuleteadust seovad uurimisprobleemid, analüüsimeetodid ja põhimõisted, ka uurimisaineses on suur kultuuridevaheline ühisosa. Paljuski tänu DoRa programmi on TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnast kujunenud doktoriõppe keskus, kus kohtuvad sellised kultuurid, keeled ja teadustraditsioonid, mis on varem üksteisele kauges jäänud.

Nii on meie külalisdoktorantide hulgas India põlisasukate esindajaid, kelle etniline staatus on võrreldav soome-ugri vähe- mustega Venemaal. 2010/2011. õppeaasta seminarides oleme arutanud ka Assami, Sloveenia, Türgi ja Valgevene doktorantide uurimisteemasid. 2011. aastal ootame uusi külalisdoktorante Ameerika Ühendriikidest, Bulgaariast, Leedust ja Indiast. Kuigi pealtnäha on nende maade rahvakultuurid üpris erinevad, on etnilise, sotsiaalse ja temaatilise kirevuse varjus palju sarnast. Globaliseerivas maailmas süveneb teadlaste huvi kohalike ja piiratud levikuga traditsioonide vastu, niisamuti uuritakse folklooriprotsesse, mida kujundavad tänapäevane linnakultuur ning massimeedia, jälgitakse uute pärimusrühmade ning žanrite teket, analüüsitakse maailmavaatelisi ning ühiskondlikke muutusi.

Meie külalisdoktorant Sadananda Singh Indiast on aastaid õppinud auväärt guru juhendamisel Manipuris, kuidas esitada oma rahva kangelaseepost, kuid ta kuulub ka esimesse folkloristide põlvkonda, kes on asunud seda suulist pärimust koguma ja uurima. Faguna Barmahalia uurimisteemaks on boro rahva etnilise usundi suhe

hinduistliku õpetusega, Margaret Lyngdoh on süvenenud khasi müütidesse, rituaalidesse ja maagilistesse praktikatesse, mille dokumenteerimine on alles algjärgus. Külalisõpingud esimesena läbinud Kailash Dutta on nüüdseks esitanud Gauhati Ülikooli rahvaluule osakonnas oma väitekirja, mille teemaks on ühe Assami hõimu, thengal katšarite rahvakultuuri jätkuv elavnemine ja sellega kaasnev ühiskondlik-poliitiline liikumine. Seda uurimust rikastab peatükk sarnastest protsessidest Eestis setu rahvakultuuri näitel.

DoRa külalisdoktorandid said 2010. aasta septembris osa TÜ folkloristide välitööretkest Kihnu saarele, kus jagasid avastamisrõõmu koos Eesti tudengitega. Nad on võtnud osa TÜ etnoloogia ja folkloristika üliõpilasorganisatsiooni NEFA tegevistest ja elanud Tartule omast tudengielu. Nad on esinenud mitmetel konverentsidel ning jaganud siinmail haruldasi teadmisi oma kultuuride kohta, õppides samas tundma rahvusvahelist folkloristikat ning Eesti rahvaluuleteaduse osa selles. Kindlasti seob koos veedetud tõine aeg Eesti ja välisdoktorante pikkadeks aastateks, aitab valmistada ette ühisprojekte ning kujundada rahvusvahelise folkloristika üldilmet mitmekümne aasta pärast, kui praegustest noortest uurijatest on saanud eriala juhtivad teadlased.

Tänu DoRa programmile on doktoriõppe saanud uue hingamise ja kvaliteedi, millest loodetavasti saavad osa ka need välisdoktorandid, kes alles kavandavad oma sõitu Tartu Ülikooli või kes pole siinsetest võimalustest veel kuulnudki.

VÄLISMAGISTRANDID EESTIS

Uue tegevusena hakati toetama välistudengeid, kes soovivad õppida Eesti ülikoolides ingliskeelsetel magistriõppe kavadel. 2010. aasta septembris alustasid Eesti ülikoolides õpinguid esimesed 20 DoRa tegevus 9 stipendiaati.

ETTEVÕTLUSDOKTORANDID

Edukas on olnud DoRa programmiline tegevus, mis toetab doktoriõppe läbimist koostöös ettevõtetega. Antud juhul on eesmärgiks praktilise väljundiga teadustegevus, mis panustaks Eesti ettevõtete konkurentsivõime suurendamise ning tippspetsialistide ringi laiendamisse eelisarendatavates valdkondades. Nendeks valdkondadeks on info- ja

kommunikatsioonitehnoloogia, materjalitehnoloogia, keskkonnatehnoloogia, biotehnoloogia, energeetika- ja tervise-uuringud. 2010/2011. õppeaastal alustas programmi raames doktoriõpinguid 19 doktoranti, kokku õpib programmi toetusel 37 doktoranti.

ÕPETAJAKOOLITUSE STIPENDIUM

2010. aastal oli eelistatud sihtgrupp loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia õpetajakoolituse õppekavadel õppivad üliõpilased. Konkursile laekunud **237** taotluse hulgast otsustas stipendiumi nõukogu eraldada 85 õpetajakoolituse stipendiumit ja 4 laulu- ja tantsupeo pedagoogilises protsessis osaleja stipendiumit kogusummas 113 030 eurot.

KÕRGGHARIDUSE VÄLISTURUNDUS

www.studyinEstonia.ee

www.facebook.com/studyinestonia

SA Archimedes vastutab Eesti kõrghariduse tutvustamise koor-dineerimise eest ja töötab tugevas partnerluses rahvusvahelist tasemeõpet pakkuvate Eesti kõrgkoolidega projekti Study in Estonia raames. Tegevusi viiakse läbi Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava programmi DoRa tegevus 1 alt. 2010. aasta oli Study in Estonia jaoks kolmas ühine tegevusaasta, mis oli rekordiline nii tegevuste arvult kui ka eelarve suuruselt.

2010. aasta olulisemad tegevused:

- Ühiselt osaleti kokku 21 haridusmessil (Soome, Läti, Leedu, Venemaa, Ukraina, Kasahstan, Türgi, Hiina) ja kolmel võrgustikmessil (EAIE, NAFSA regionaalsed konverentsid ja messid).
- Valmis Eesti kõrghariduse välisturunduse kontseptsioon ja korporatiivne visuaalne identiteet.
- Töötasime välja uue formaadi otseturunduses – väljapaistvate magistritaseme õppekavade baasil koostatud lühikesed õpitoad. Eesti ülikoolide parimate õppejõudude poolt läbiviidud õpitubade eesmärgiks on kõrgetasemelise kuvandi loomine ja tippülikoolide huvi tekitamine koostööks meie ülikoolidega. 2010. aasta aprillis toimusid Istanbulis animatsiooni ja filmi õpitoad.
- Alustasime tutvumisreiside korraldamist Eestisse. 2010. aastal külastasid Study in Estonia kutsel Eesti kõrgkooli Türgi haridusametnikud ning Ukraina Novyi Kanal ajakirjanikud.
- Korraldasime hulgaliselt infopäevi, seminare ja vastuvõtte oluliste sihtgruppide esindajatele.
- Anti välja õppimisvõimalusi tutvustavaid materjale inglise, vene, soome, türgi ja hiina keeles.
- Alustati uue infoportaali www.studyinestonia.ee koostamist.

Sügisel viis Study in Estonia koostöös Eesti paviljoniga EXPO 2010-I Shanghais läbi kuus õpituba: säästev energeetika, küberkaitse, animatsioon, semiootika, tarkvaratehnoloogia ja film. Kokku osales töötubades ligi 100 tudengit Shanghai piirkonna väljapaistvatest ülikoolidest, mis andis võimaluse rääkida noortega, kel meie pakutava vastu huvi ja kes võiks Eestisse õppima tulla. 2011. aastal külastab parimate osalejate ja nende õppejõudude delegatsioon Eestit.

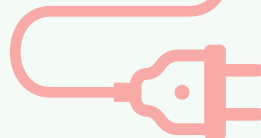

STUDY in
ESTONIA
.ee

KÕRGHARIDUSE ARENDUSPROGRAMMID

Sihtasutuses koordineerib kõrghariduse arenduskeskus

KÕRGHARIDUSE
ARENDUSKESKUS

PROGRAMM PRIMUS

primus.archimedes.ee

Primus on ajavahemikus 2008-2015 Euroopa struktuurivahenditest rahastatav programm, mida viib ellu SA Archimedes. Programmi eesmärgiks on toetada kõrgkooli õppe kvaliteeti ja tõsta lõpetajate konkurentsivõimet. Eesmärkide täitmiseks tehakse tihedat koostööd 21 partneriga.

Programmile Primus oli 2010 edukas aasta ja võrreldes aastaga 2009 sai tehtud rohkem ning eesmärgipärasemalt. Üheks oluliseks saavutuseks 2010. aastal oli kindlasti kogu programmi koostöövõrgustike edukas töö – korraldati kokkusaamisi ja seminare, kus vahetati parimaid praktikaid ning arutati valdkonna prioriteete.

Olulisemad tulemused valdkonniti

Õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamine

Programmi raames koolitati üle 1600 õppejõu. Oma õpetamispädevusi on õppejõud täiendanud kõrgkoolididaktika, juhendamise, mentorluse ja e-õppe alastel koolitustel.

Kogu aasta jooksul viidi läbi erinevaid kursusi rohkem kui 160 korral. Võrreldes eelmiste aastatega õpetas koolitustel rohkem väliskoolitajad ja toimus enam jätkukoolitusi. Programmi raames koolitati ja asus tööle 20 uut mentorõppejõudu.

Valmis õppejõu pädevusmudel, mis aitab õppejõul mõelda oma õpetamis- ja juhendamisoskustele ning planeerida koolitusi. Samuti valmis tegevuse raames neli uut kõrgkoolididaktika alast raamatut.

Kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine

Tutvustati esimest väljundipõhiselt koostatud kõrghariduse kutsestandardit ning anti ülevaade kutse kvalifikatsiooni- raamistikust ja õppekavade osast selles.

Programmist toetati rohkem kui 399 õppekava õpiväljundi arendamist. Kaheksa kõrgkooli lõpetas edukalt protsessi “Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” ning valitud parendustegevusest lähtuvalt jätkati nende elluviimist. Uut kvaliteedijuhtimise protsessi alustas kuus uut kõrgkooli. Samuti jätkus koolitus „Väljundipõhine õppekava kõrghariduses”, mille 2010. aasta lõpuks läbis 46 õppekavaarendusega tegelevat inimest.

Valdkonna arendamiseks moodustati erinevaid tööühmi ning toimusid mitmed seminarid. Töötati välja kõrgkooli kvaliteedijuhtimise jätkuprotsessi materjalid, koolitusmoodul „Praktika kõrgkoolis” ja selle õppematerjalid ning ettevõtlusõppe õpiväljundid ja moodul mittemajanduserialade õppejõududele.

VÕTA rakendamise kvaliteedi arendamine

2010. aastal jätkusid mitmed eelmiste aastate tegevused, kuid juurde tuli ka mitmeid uusi ja põnevaid arengusuundi. Valmisid VÕTA põhimõtted, mille eesmärk on tagada ühtlane VÕTA arengutase ja kvaliteet kõikides partnerkoolides ning mis on praeguseks liidetud ka rakenduskõrgkoolide kvaliteedileppega ning need on aluseks ka mitmetele järgnevatele tegevustele 2011. ja 2012. aastal.

Esmakordselt viidi läbi VÕTA nädal, et laiemalt tutvustada VÕTA võimalusi. Kõrgkoolides toimusid kõigile huvilistele avatud VÕTA-alased infopäevad. Huvilistel oli võimalus osaleda individuaalnõustamistel, avatud VÕTA loengutel ning eneseanalüüsi kursustel, mis on abiks õpitu analüüsimisel ning selle rakendamisel edasistes õpingutes.

Tegeleti ka hindajate poolega – Amsterdami Tehnikaülikooli VÕTA hindajate koolitajad viisid läbi koolituse Eesti õppejõudude koolitajatele.

Strateegilise juhtimise suutlikkuse tõstmise toetamine kõrgkoolides

Märksõnadeks olid arutelu ja koostöö, seda nii kõrgkoolide vahel kui ka kõrgkoolide siseselt. Ühiselt arutati aktuaalseid kõrgharidusprobleeme nagu õppekavade dubleerimine, rahvusvahelistumine, VÕTA jne. Räägiti ka ESF-i vahendite tõhusamast kasutamisest kõrghariduse arendamisel.

Suurt diskussiooni tekitas kõrgetasemeline rahvusvaheline seminar ülikoolide juhtimise ja rahastamise teemal ning aasta üheks tippsündmuseks oli kindlasti Tartus toimunud kõrgharidusfoorum „Euroraha ja kvaliteet“.

Programmi toel on toetatud enam kui 120 koolitust või seminari, kus on olnud võimalik täiendada oma oskusi ning teadmisi valdkondades, mis toetavad programmi elluviimist, nt aja- ja projektijuhtimine, ressursside planeerimine, koosolekute juhtimine jne.

Uuringute ja analüüside läbiviimine

2010. aastal lõppes kolm uuringuprojekti, mille raames viidi läbi seitse analüüsi, avaldati viis publikatsiooni ja valmis üks trükis. Ka veel käimasolevate uuringuprojektide raames valmis jooksvalt mitmeid analüüse, alauuringuid ja raporteid.

Hea on tõdeda, et meie haridusuurijad on heal rahvusvahelisel tasemel, mida kinnitab avaldatud ja avaldamiseks esitatud publikatsioonide arv – 22. Mitmed uuringud on saanud rahvusvahelist tagasidet ning nende vastu on tundnud huvi ka välisülikoolid.

2010. aastal esitati 20 uuringuideed, mille seast valiti välja seitse ideed. Ekspertkomisjon soovitas osaliselt toetada viit projekti.

Õppija toimetuleku toetamine

Aasta tähtsaimateks märksõnadeks olid kursus „Õppimine kõrgkoolis“ ning erivajadustega üliõpilaste stipendiumisüsteem.

Esmakursuslaste toetamiseks korraldati kõrgkoolides ka eelnädalaid jm sissejuhatavaid üritusi ning anti välja tudengiteatmikke. Üheksas kõrgkoolis toetavad tudengite sisseelamist kaasüliõpilastest tuutorid, kes Primuse toel on läbinud erikoolituse.

Kui 2010 kevadsemestril sai Primuse stipendiumi 55 erivajadusega üliõpilast, siis sügissemestril oli taotlejaid juba üle 80 ning stipendiaate 69. Erivajadusega õppijate tugevale õpimotivatsioonile viitab tõsiasi, et kõik kevadised stipendiaadid jätkavad õpinguid – katkestanuid ei ole.

Lisaks nõustamistehnikate koolitustele töötati õpi- ja karjääri-nõustajate erialase pädevuse tõstmiseks välja karjäärinõustamise baaskursus.

PRIMUS RÄÄGIB. MIS PAISTIS SILMA, MIS JÄI KÕRVA

Jakob Kübarsepp, Tallinna Tehnikaülikool

Silmapaistvaimaks tulemuseks seoses programmiga on kõrgkoolidevahelise koostöö süvenemine. Koostöö jätkumise peaks tagama võrgustumine programmi iga alategevuse sees. Tallinna Tehnikaülikoolile oli programmist suur tugi valmistumisel institutsionaalseks akrediteerimiseks, sh sisemise kvaliteedisüsteemi edasiarendamisel.

Virve Transtok, Lääne-Viru Rakenduskõrgkool

2010. aastal töötasime VÕTA põhimõtete töörihmas välja ühtsed VÕTA eesmärgid ja põhimõtted, mis on leidnud tänaseks rakendust nii kõrg- kui ka kutsehariduses. Oma koolis oleme 2010. aastal suutnud käivitada toimiva VÕTA protsessi, koolitanud nõustajaid ja hindajaid. Isiklikult oli mul suurepärase võimalus osaleda Hollandi koolitajate koolitusel ning sealt saadud STARR(T) meetodi põhimõtteid püüame rakendada oma koolis keerukamate ja töökogemusel põhinevate VÕTA taotluste hindamisel.

Marika Tamm, Eesti Infotehnoloogia Kolledž

Silmapaistvaim sündmus 2010. aastal oli kõrgharidusfoorum „Euroraha ja kvaliteet“: säravad ja mõtlemisainet pakkuvad ettekanded ning teemalaudade arutelud, kus märksõnadeks projektipõhisus, jätkusuutlikkus, õpetamise kvaliteet.

Õpetamise teemalauas kerkinud küsimustele – mis roll on kanda õppejõul, kui ta ise on õppija muutuvus õpetamiskäsitluses, kas õppejõul õppijana on õigus teha vigu, kuidas tagada õppejõudude järelkasv ja kes on sillaks väärtuste ja heade tavade edasikandmisel – otsib vastuseid ka oma esimesi samme tegev mentorlusprogramm kõrgkoolides.

Olenemata vastustevarieeruvusest süvendab mentorõppejõuks olemine austust õppejõu ameti vastu ja aukartust õpetamise ees.

Kõrgharidusfoorum 2010

Hanna-Stella Haaristo, Eesti Üliõpilaskondade Liit

Eesti Üliõpilaskondade Liidu jaoks oli 2010. aastal Primusega seoses kõige olulisemaks sündmuseks kindlasti meie uuringuprojekti "Õiglane ligipääs kõrgharidusele Eestis" läbiviimine ning selle tulemusi tutvustava trükise "Missugune on Eesti üliõpilaskond?" väljaandmine. Tehtud uuring on väga vajalikuks ja oluliseks sammuks kõrghariduse sotsiaalse dimensiooni arendamisel Eestis, andes põhjaliku ülevaate õiglase ligipääsu problemaatika hetkeolukorrast ning esitades erinevatele osapooltele poliitikasoovitusi olukorra lahendamiseks. Uuringutulemused on saanud väga oluliseks töövahendiks Eesti Üliõpilaskondade Liidule ning meil on hea meel tõdeda, et nendele toetuvad ka paljud teised haridusmaastiku huvigrupid.

Piret Tatunts, Tartu Ülikool

Loen 2010. aasta suurimaks kordaminekuks ainekursuse „Õppimine kõrgkoolis“ valmimist ja läbiviimist. Tartu Ülikoolis sügissemestril toimunud ainekursusele oli üliõpilaste tagasiside väga hea, kusjuures paljud töid esile just kursuse praktilisust. Ainekursusel osales kokku 47 üliõpilast.

Lisaks sellele rõõmustab mind väga, et Primuse programmi toel nägi ilmavalgust esimene eestikeelne õppimist toetav raamat tudengitele „Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat.“ Kätte saime selle küll 2011. aastal, aga suurem töö tehti ju 2010. aastal. Selle raamatu vastu ei tunne huvi mitte ainult üliõpilased, vaid ka õppejõud. Ainekursus ja raamat koos aitavad kindlasti tudengitel õpingutest maksimumi võtta.

Kõrgharidusfoorum 2010

PROGRAMM EDUKO

eduko.archimedes.ee

Eduko on ajavahemikus 2009-2014 Euroopa Sotsiaalfondist rahastatav haridusteaduse ja õpetajakoolituse edendamise programm, mille eesmärgiks on tugevdada Eesti haridusteadust ning kindlustada haridusteadlaste ja õpetajakoolituse õppejõudude järelkasv.

Programmi eesmärkide täitmise nimel töötavad üheskoos SA Archimedes ja partnerid Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Tallinna Pedagoogiline Seminar, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool.

Olulisemad tulemused valdkonniti

Õppejõudude järelkasvu tugevdamine ja doktoriõppe arendamine

Rahastati kuue haridusteaduse doktorandi õppima asumisti doktorantuuri lisaõppekohtadel (neli Tallinna Ülikoolis ja kaks Tartu Ülikoolis). Kõik doktorandid osalevad Eduko raames finantseeritavates uuringu- ja analüüsiprojektides.

Haridusteaduse edendamine läbi uuringute ja analüüside

2010. aastal toimus uus uuringu- ja analüüsigrantide taotlusvoor, rahastada otsustati kahte uuringut ja kahte analüüsi mahus 575 000 eurot. Uuendusena viidi taotlemisel sisse ideekavandite voor, kuhu esitati 28 ideed, taotlusi kirjutama ja esitama lubati komisjoni otsusega neist kuus.

Kõikide programmist Eduko rahastatud uuringute ja analüüsidega saab tutvuda aadressil

eduko.archimedes.ee/doktoriope-ja-uuringud

Õpetajakoolituse suvekool 2010

Alo Lõoke, Tartu Ülikool

Õpetajakoolituse suvekool on ehe näide kujunevast traditsioonist, mis on kasvatavaks tulevastele õpetajakoolituse tippudele. Seal sulanduvad võrdseteks nii õppejõud, noor õpetaja, üliõpilane kui ka värskest alustav rebane. Päevad on täis pikitud haaravaid loenguid ja töötube, mis vahelduvad toredate seiklusmängude ja sotsialiseerumisega.

Suvekool tekitab sünergiat, annab inspiratsiooni ning viib mõtted ja loovuse lendama. 2010. aasta suvekool on selle kõige ehe näide. Teemadest tegid ilma enesekehtestamine, kujundav hindamine, meeskonnatöö ning see kõik päädis ambitsioonikalt unistamisega.

Sedakorda sai suvekooliga kokku ka aineõpetajate seminarisari. Samaaegselt oli programmis ühine osa Eesti Arstiteaduste Üliõpilaste Seltsi ja Eesti Sotsiaalteadlaste Üliõpilaste Liiduga. Ühiskonna tõusev väärikas kiht pani sellega aluse tihedale koostööle parema tuleviku loomisel.

Järjekorras kolmas suvekool on juba lähenemas. Korraldajad lubavad osalejatele elamust, mis haarab kõiki keharakke.

Õpetajakoolituse õppekavade analüüs ja arendamine

Õppekavaarenduse vajaduste väljaselgitamiseks toimusid partnerkõrgkoolide ülesed kohtumised ja kogemusvahetusreis Helsingi Ülikooli, mille tulemusena valmisid edasise arendustöö aluseks olevad õpetajakoolituse õppekavade arendamise põhimõtted.

Esmaõppe muutmise vajaduste kaardistamiseks koostati kogumik „Õpetaja esmahaaridus. Olukord ja probleemid 21. sajandi algul“.

Õppemetoodika ja -sisu uuendamine ning inimressursi arendamine

2010. aastal toetasime 159 õpetajakoolituse õppejõu koolitust (nt tegevusuuring, õpiväljundid, SMART-board), 37 õppejõu konverentsikülalastust ja 93 õppejõu jt väliskogemusreisil osalemist ja 4 projekti mahus 25 000 eurot esmakordselt toimunud innovatiivsete ideede konkursi raames.

Trükist ilmusid näiteks prof Eve Kikase toimetatud „Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes“ ja Imbi Henno koostatud „Rahvusvaheliste võrdlusuuringute TIMSS 2003 ja PISA 2006 õppetunnid“.

Kõik ilmunud trükised on kättesaadavad ka elektrooniliselt aadressil eduko.archimedes.ee/valminud-materjalid

Analüüsigrant MEVA (Meediakasvatuse Eesti alushariduse institutsioonides)

Kristi Vinter, Tallinna Pedagoogiline Seminar

MEVA uurimisrühma põhiülesanne oli kaardistada meediakasvatuse hetkeseis Eesti lasteaeades, õpetajate tähelepanekud võimalikest meediamõjudest rühmaruumis ning arusaamad meediakasvatusest, mis andis lähtekoha meediakasvatuse kui uue valdkonna integreerimiseks õpetajakoolitusse ja lasteaiapraktikasse.

Uurimismeeskond koondas uurijaid Tallinna Pedagoogilisest Seminarist, Tartu Ülikoolist ja Tallinna Ülikoolist. Vastastikku rikastavaks ja eriliseks tegi koostöö erinevate distsipliinide (kasvatusteadused, ajakirjandus ja kommunikatsioon, sotsioloogia), osalejate kogemuste ja kompetentside ühendamine ja sünergia tekkimine. Uurimisprojekti suurimateks saavutusteks võibki pidada meeskonna suurepärase koostöö ja uurimistöõ praktilise väljundiga tulemusi, mis ületasid meeskonnaliikmete ootused mitmekordselt.

Tulemustest lähtuvalt on saanud alguse juba uus projekt, kus töötatakse välja uurimusest ilmnenu kitsaskohtade parandamiseks praktilisi lahendusi (õppefilm meediakasvatuse näitlikustamiseks õpetajakoolituses ja selle analüüsijuhised, filmist lähtuvad näidistegevuste kavad lasteaeadele ja sisendkoolitajate võrgustiku kujunemiseks).

Õpetajakoolituse juhtimise ja kvaliteedi hindamise arendamine

2010. aastal valmis õpetajakoolituse juhtimissüsteemi analüüs, mille eesmärgiks oli välja selgitada õpetajakoolituse juhtimise probleemid ja teha asjakohaseid muudatusettepanekuid õpetajakoolituse juhtimise parandamiseks. Analüüsi lõpparuandega saab tutvuda siin: eduko.archimedes.ee/kvaliteet-ja-juhtimine

Septembri lõpus korraldasime Tallinnas võrgustiku *Õpetajahariduse poliitika Euroopas* (Teacher Education Policy in Europe, TEPE) rahvusvahelist aastakonverentsi teemal „Kvaliteet õpetajahariduses“.

Teavitustöö ja koostöö soodustamine

Korraldasime teist aastat Hea õpetaja kuu, milles osales üle 200 kooli (www.opetajakuu.ee). Hea õpetaja kuu avalöök toimus 01.10.2010 üle-eestilise muusikatunniga, laulu võttis üles ka haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas.

Raadiosaatesari „KoolOn“

Maiki Voore, Tallinna Ülikool

Mis see kool siis on – kas lihtsalt üks maja linna keskel, olgu siis sammastega või ilma? Kuku raadio toimetaja Kristel Kossari vedamisel paotas „KoolOn“ 24 saate käigus erinevate teadustemplite uksi ning uuris asjatundjatelt järele.

Saadete käigus oli kõne all kõik hariduse ja õppimisega seotu – teemaks tulid e-õpe, keelekümblus, loovharidus, õpetajahariduse kvaliteet, haridusega seotud seadusandlus, Hea õpetaja kuu ning palju muud. Tekstis kasutatakse koolonit teatavasti selgitava lauseosa ees, nii olid ka „KoolOni“ saated täidetud selgituste, arutluste ja näidetega elust enesest ning sõna said inimesed nii klassi eest kui ka koolipingist.

„KoolOni“ sünnile andis tõuke 2009. aastal Tallinna Ülikoolis tähistatud Eesti õpetajahariduse 90. aastapäev ning selle osana valminud õpetajahariduse legendaarseid persoone tutvustav „Mentorite“ sari Vikerraadios. Legendaarsed õpetlased nagu Lembit Andresen, Inge Unt, Mati Hint, Aksel Telgmaa jt heitsid Eesti hariduselule pigem tagasivaatava pilgu, ent tõeliste mentoritena õhutasid alati esitama küsimusi.

Seda noor „KoolOn“ teebki – esitab küsimusi ja otsib vastuseid. Otsib järjepidevalt – sari jätkab Kuku raadios ka 2011. aastal.

eduko.archimedes.ee/koolon

MITTEFORMAALNE HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Sihtasutuses koordineerib Euroopa Noored Eesti büroo

euroopa.noored.ee

mitteformaalne.ee

KODANIKUHARIDUSE PROGRAMM

EUROOPA NOORED

euroopa.noored.ee

Uued trendid ja suurenenud mahud

2010. aastal esitati Euroopa Noored Eesti büroole 259 taotlust. Esitatud taotlustest 139-le eraldati toetust ühtekokku **1,68 miljonit eurot**. Eestis toetatud projektides osaleb kokku **4285 noort**, mis on eelmise aastaga võrreldes pea kaks korda rohkem (2009. aastal osales programmis 2205 noort).

2010. aastal toetas Euroopa Noored Eesti büroo 67 inimese osalemist 33 rahvusvahelisel koolitusseminaril erinevates Euroopa, sh EL-i naabruspiirkondade riikides (2008. aastal käis Eestist 80 osalejat 36 koolitusel, 2009. aastal 60 osalejat 31 koolitusel). Väliskoolitustel osalemiseks avaldas eelmisel aastal soovi ligi 200 inimest. 2010. kalendriaasta jooksul on ENEB-i ettevõtmisel Eestis toimunud 36 koolitust, kus osales ligikaudu 749 noort ja noorsootöötajat. Üheks prioriteediks seadis büroo 2010. aastaks sihtgrupi laiendamise, **pakkudes koolitusvõimalusi noortele, kes pole varem aktiivselt noorsootöös osalenud.**

Pidades oluliseks rõhutada Eesti ühiskonna tasakaalustatud arengut ja Eestis elavate noorte võrdset ligipääsu erinevatele enesetäiendusvõimalustele, seati programmi Euroopa Noored 2010. aasta riiklikeks prioriteetideks **noored töötajad, maa- ja väikelinnanoored, puuetega ja terviseprobleemidega noored ning riigikeelt mittevaldavad noored**. Programmi raames toetust saanud **139 projektist 58% kaasasid erivajadustega ja vähemate võimalustega noori.**

Fookus noortele töötajatele

2010. aastal käsitlesid 29% projektidest noorte tööhõive teemat ning mitmed projektid (19%) kaasasid otsese sihtgrupina noori töötajaid. Lisaks programmis toetatud projektidele oli 2010. aasta üks kõnekamaid algatusi noorte töötajate koolitusprogramm „Tulen turule“. Koolitustel osales 16 noort. Pikaajalise kolmeosalise koolitusprogrammi tulemusena olid koolituse läbinud noored eneseteadlikumad, positiivsema hoiakuga tööturu võimaluste suhtes ning omandanud teatud pädevused, mida saab edaspidises elus rakendada. Koolituse käigus valminud video-CV-de andmebaas on osalenutele heaks hüppelauaks tööturule ning samas kasulik näide uudest meetodist, mida noorsootööst kasutada saab. Koolitusel osalenud noortest on tänaseks

mitmed juba töö leidnud, teised jätkavad koostööd töövarjukogemust pakkunud spetsialistidega, otsivad võimalusi programmi Euroopa Noored toel välismaal

vabatahtlikuna tegutsemiseks, plaanivad alustada edasisi õpingud või oma ettevõtet.

euroopa.noored.ee/tulenturule

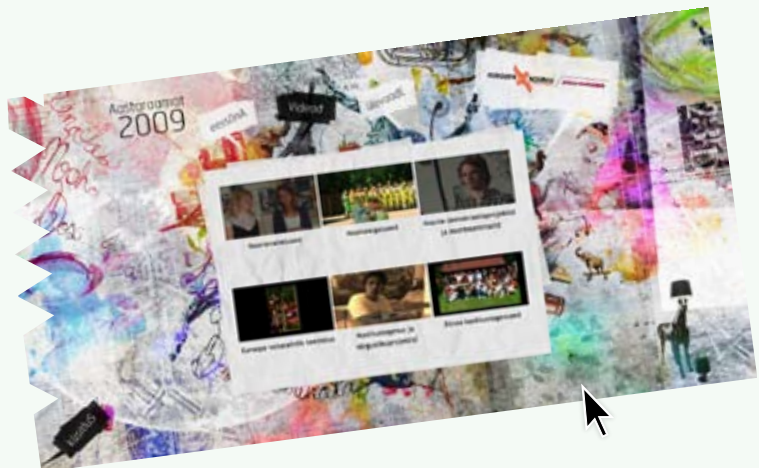
Lisaks töötajatele toetas ENEB jätkuvalt ka teisi sihtgrupe, pakkudes erinevaid toetus- ja infotegevusi nii maa- kui ka väikelinna noortele, vähemusrahvustele ning erivajadustega ja terviseprobleemidega noortele. Kõige enam kaasasid projektid noori, kes on seotud geograafiliste või majanduslike takistustega ning noori, kes seisavad silmitsi sotsiaalsete probleemidega.

Aastatel 2008-2010 läbi viidud projektide osalised kogunesid 5. novembril tänapäevale, kus analüüsiiti projektides õpitut ja tunnustati parimaid projektitegijaid. Tänapäeval osales üle 100 projektitegija. Lisainfo: euroopa.noored.ee/tanupaev

Aasta kokkuvõte videopildis

2010. aastal valmis aastaraamat veebiformaadis, kus nii projektinäited kui ka muid tegevusi kajastati videointervjuudena. Aastaraamat võitis programmi Euroopa Noored rahvuslike büroode infotöötajate võrgustiku IOST 2010 konkursil parima veebitoote auhinna.

euroopa.noored.ee/aastaraamat2009

SÄNNA VELOKUUR

Tuuli Trikkant, projektijuht

Sänna Velokuur on kohalik noortealgatuse projekt, millele aitasid kaasa programm Euroopa Noored, Kohaliku Omaalgatuse programm, Rõuge Vallavalitsus, MTÜ Pärmivabriku Töökoda, MTÜ Sänna Kultuurimõis ja lugematul hulgal asjast huvitatud inimesi. Tegemist oli alternatiivset ja tervislikku mõtte- ja liikumisviisi propageeriva projektiga, kus väärtustati käelist tegevust (rataste parandamine), vana hoidmist (vanade rataste kultuur) ja püüti tähelepanu tõmmata üksikisiku rollile nii Eesti kui ka Euroopa ühiskonnas (loengud, filmiõhtud, rattamatkad).

Projekti idee sai alguse ülevabariigilisest algatusest „Eesti Rattariikkaks“, kus sarnane vanade rataste töökoda loodi Tartus. Sänna Velokuuri taga on seltskond ettevõtlikke noori, kes huvituvad just vanadest n-ö iseloomuga ratastest. Enamasti iseõppinud mehaanikutele teeb heameelt igasugune rattakraam. Augustis korraldatud ülevõrumaalisel vanade rataste kogumisetkel võeti vastu nii raame kui ka ainult väikest kummilappimist vajavaid kaherattalisi. Mida oli võimalik parandada, need parandati, mida aga mitte, need jäävad ootama uusi rakendusi lennumasinade või lillebukettidena.

Projekti käigus toimunud ürituste – loengute, filmiõhtute, arutelude, õpitubade, rattaretkede ja festivali – kaudu osutati alternatiivile, kuidas läbi igapäevase panuse on võimalik muuta maailma. Maailma muutmine ei olnud eesmärk, vaid soov näidata globaalsete probleemide lahendusi alustades isendast. Ühelt poolt on see jagatud hingede võrgustik, koostöö sünergia, teisalt kindlasti ka püüd elada oma elu nii, et me oma väikeste ja suurte eludega jääkarudele liiga ei tee. Küllap on see liiga lihtsustatud, isegi triviaalne, kuid omab teatud sügavust ja

mõttesilda, mida silmas pidada, et sel tegevusel oleks reaalne tagatis.

Et projekti teadmistepagas ei jääks projektisuvesse, siis on noorte poolt salvestatud videoklipid lihtsamate rataste remondiõpetustega. Samuti prooviti kogu projekti meeleolu joonistada animatsiooni.

Sänna Velokuuri projekt on läbinisti alternatiivne projekt ning seda on algusest peale saatnud kummastunud pilgud. Ühelt poolt annab see veelgi rohkem tegutsemiskihku, samas ainult alternatiivi igapäevaselt peavooluna tunnistades on mõistetav, et ette tuleb ka palju raskusi. Õnneks aga on trots hea viis lendamiseks ja see on see, mida meie oma projektiga õppisime.

PROGRAMM „NOORSOOTÕ KVALITEEDI ARENDAMINE“

www.mitteformaalne.ee

Alates 2008. aasta teisest poolest vastutab Euroopa Noored Eesti büroo partnerina ESF riikliku programmi “Noorsootõ kvaliteedi arendamine” raames Eesti noorsootõ koolitusvaldkonna arendamise eest. Programmi üldeesmärgiks on tõsta noorte valmidust tööturule sisenemiseks ja seal toimetulekuks tänu noorsootõ teenuste kõrgemale kvaliteedile.

Seda silmas pidades tegutses büroo 2010. aastal viies tegevusvaldkonnas:

- noorsootõs kasutatavate meetodite alased ja temaatilised koolitused
- koolitajate koolitus
- õppematerjalide arendamine
- koolituste kvaliteedi hindamine
- koolituste kättesaadavuse suurendamine

Kokku korraldas ENEB nimetatud programmi raames 2010. aastal erinevates Eesti piirkondades **18 koolitust ja seminari, millel osales 600 inimest (94 meest ja 506 naist)**. Enim osales programmi raames toimunud koolitustegevustes noortekeskuste noorsootõtajaid, üldhariduskoolide töötajaid, noortefotõtõtajaid ja karjäärinõustajaid, kohaliku omavalitsuse ja riigitasandi noorsootõtõtajaid, noorsootõsse sisenejaid (sh noorsootõ üliõpilased) ja huvikoolide töötajaid.

Koolitajate koolitus

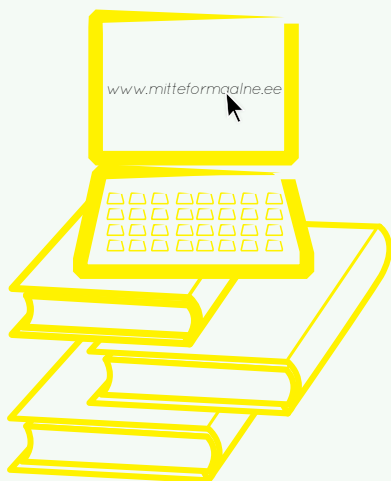
2010. aastal olid koolitajate koolituse valdkonna fookuses koolitajate pädevusvälja määratlemisega seotud tegevused, e-õppe arendamine ning metoodiliste lähenemiste kvaliteedi toetamine. Toimus viis koolitust, millel osales kokku 98 inimest. Kolm koolitust toimus välisriikides. **Tegevuste tulemusena võib eelkõige esile tuua noortevaldkonna koolitajate kogukonna kaasatust selle mitmekesisuses ning tõhustunud infovahetust ja koostööd valdkonna spetsialistide vahel.** On positiivne, et koolitajad on aktiivselt huvitatud ESF programmi raames pakutavatest tugitegevustest ning üha enam on selginemas noortevaldkonna koolitajate tegevusväli ja rolliprofil.

Õppematerjalid

2010. aastal toimus ESF programmi „Noorsootõ kvaliteedi arendamine“ õppematerjalide arendamise valdkonnas oluline edasimineku Eesti noortevaldkonna õppematerjalide ühiste arendusvajaduste ja kvaliteedi kaardistamise näol. Lisaks täienesid www.mitteformaalne.ee veebis audio- ja videofailide kogud, millest kõige enam leiavad kasutust välislektorite töötubade ja “Meetodimess 2010” salvestused. Töö jätkus ka koolitusraportite ja õppematerjalide andmebaasiga, mis on oluliseks aluseks õppematerjalide kättesaadavuse suurendamisel. Noorte tööhõive teema

käsitlemise jätkamiseks tõlgiti 2010. aasta lõpus käsiraamat noorsootöö võimalustest noorte tööhõivevalmiduse toetamisel. Nimetatud käsiraamat valmib 2011. aasta kevadeks.

Noortevaldkonna koolitajate andmebaasi on registreerinud end 230 koolitajat ning noortevaldkonna koolitajate võrgustumise ja koolitus- ning töövõimaluste toetamiseks on igakuiselt ilmunud noortevaldkonna koolitajatele suunatud infokiri. Fookuses on olnud õpivõimaluste mitmekesistamine mitteformaalse õppimise veebis. 2010. aastal on kirjalike materjalide kõrval enam tähelepanu pööratud õpivideote arendamisele (loodud on üheksa õppevideot õpimeetodite kasutamiseks) ning tegeletud laiemalt noortevaldkonna e-õppe arendamisega.

1. Noortevaldkonna koolitajate kohtumine Aegviidus
2. ja 3. Mitteformaalne loovusreis

A network diagram consisting of numerous circular nodes connected by thin lines. Some nodes are filled with a light red color, while others are hollow. The nodes are arranged in a complex, interconnected pattern, suggesting a network or community structure.

TEADUSKOOSTÖÖ

Sihtasutuses koordineerib teaduskoostöö keskus

www.archimedes.ee/teadus

www.archimedes.ee/teadpop

Sel aastal sai teaduskoostöö keskus juurde ühe uue üksuse – riiklike programmide büroo. Koos uue bürooga lisandus teaduskoostöö keskusesse kümme uut töötajat, mis teeb sellest 38 töötajaga SA Archimedes suurima üksuse.

Teaduskoostöö keskuse struktuuri kuulub viis bürood:

- riiklike programmide büroo
- rahvusvaheliste koostööprogrammide büroo
- teaduse populariseerimise büroo
- Eesti Teadusinfosüsteemi büroo
- Teaduskompetentsi Nõukogu büroo

RIIKLIKE PROGRAMMIDE BÜROO

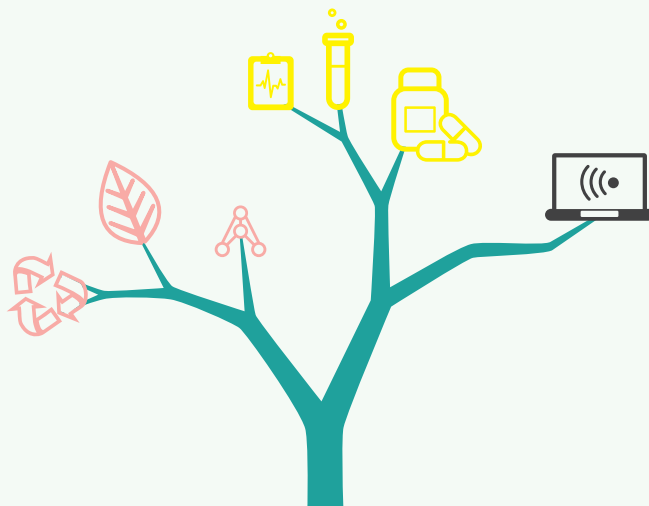
Sel aastal alustati SA Archimedes riiklike programmide büros kolme uue riikliku programmi käivitamist:

- keskkonnakaitse ja -tehnoloogia teadus- ja arendustegevuse programm
- tervishoiu teadus- ja arendustegevuse programm
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate programm

Riiklikud programmid on osa Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia „Teadmistepõhine Eesti 2007–2013” rakendusplaanist, programmide eesmärk on tagada Eesti konkurentsivõime arendatavas valdkonnas.

Lisaks kuulub riiklike programmide bürosse Eesti teaduse infrastruktuuri teekaart, mille käigus kaardistatakse olemasoleva teaduse taristu (nt laborite, aparatuuri, seadmete ja arhiivide) kaasajastamisvajadusi ning initsiatiive uue taristu loomiseks.

Teekaart on pikaajaline (10-20 aasta perspektiiviga) planeerimisvahend, mis sisaldab loetelu uutest või kaasajastamist vajavatest riiklikult olulistest teaduse infrastruktuuriüksustest. 2010. aastal kaardistati 20 teekaardi objekti.

RAHVUSVAHELISTE KOOSTÖÖ-PROGRAMMIDE BÜROO

7. RAAMPROGRAMM

Teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise 7. raamprogramm (RP7) on Euroopa Liidu peamiseks teadusuuringute rahastamise vahendiks. Teaduskoostöö keskuses töötavate raamprogrammi konsultantide töö on raamprogrammi projektides osalejate nõustamine projekti tingimuste ja finantsreeglite osas.

Kokku toimus aasta jooksul 41 raamprogrammi infopäeva, seminari, konverentsi ja töötuba. Raamprogrammi konsultandid esinesid 66 ettekandega, andsid 84 silmast silma konsultatsiooni ning vastasid 634-le meili ning telefoni teel saabunud päringule.

COST

COST – Euroopa teaduse- ja tehnikaalane koostöö – on riikidevahelise teaduskoostöö vanimaid vorme Euroopas. COST koostöövõrgus osaleb 35 liikmesriiki ja koostööriik Iisrael, lisaks on COST-il koostöölepped riikidega väljaspool Euroopat.

Eesti allkirjastas aasta jooksul 17 uue projekti vastastikuse mõistmise memorandumit, kokku osaleti 59 projektis. Eestis korraldati neli COST üritust.

EURAXESS

www.euraxess.ee

Eesti EURAXESS võrgustik aitab Eestisse saabunud väliseadlasi ja nende perekondi hea nõuga kõigis praktilistes küsimustes, nt viisa-, tervisekindlustuse ja töötingimuste osas. Selle aasta esimese kümne kuuga nõustas võrgustik 86 väliseadlast.

Septembris avati 7. raamprogrammi projekti toel uus väliseadlastele suunatud infoportaal www.euraxess.ee, projekti käigus avanesid sarnased portaalid veel üle 30 Euroopa riigis. Kõik riiklikud portaalid annavad infot teadustöökohtade ja -grantide kohta, kuid ka üldinfot igapäevaelu kohta riigis.

EURAXESS võrgustikku kuuluvad:

- Tartu Ülikool
- Tallinna Tehnikaülikool
- Eesti Maaülikool
- Tallinna Ülikool
- Teaduste Akadeemia
- Sihtasutus Archimedes

Kõigis liikmesorganisatsioonides töötab EURAXESS konsultant, kes abistab väliseadlasi Eestisse elama asumise praktilistes küsimustes.

TEADUSE POPULARISEERIMISE BÜROO

www.archimedes.ee/teadpop

Büroo korraldab arvukalt erinevaid konkursse:

- riiklikud õpilaste ja üliõpilaste teadustööde konkursid
- noorte leiutajate konkurss →
- kasvatusteaduslike teadustööde konkurss
- teaduse populariseerimise projektikonkurss

Lisaks koordineerib büroo Õpilaste Teadusliku Ühingu tegevust ja korraldab Eesti teaduse populariseerimise auhinna väljaandmist.

2010. aastal osales konkurssidel ja üritustel kokku ligi 1800 inimest, erinevatel konkurssidel oli kokku ligi 190 võitjat ning preemiaid ja projektirahasid jagati välja kokku ca 262 000 euro väärtuses.

PROGRAMM TEAME

SA Archimedes koostöös Eesti Rahvusringhäälinguga on Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava programmi TeaMe elluviija. TeaMe programm korraldas 2010. aastal teadusmeedia ümarlaua ja koolitamisoskuste koolituse teadusajakirjanikele. Programmi toel käis 16 teadusmeedia spetsialisti uusi kogemusi omandamas välisriikide konverentsidel ja õpitubades ning septembris toimunud seminaril jagasid nad oma kogemusi ka laiemale ringile.

Oktoobris toimus 200 osalejaga teadusmeedia konverents „Teadusrikkuse levialas“. Konverentsil otsiti vastuseid kolmele suuremal küsimusele: kuidas jagada teadusrikkust enamate inimeste, eriti noortega, kuidas suurendada teaduse atraktiivsust ning kuidas tagada teaduskajastuse hea kvaliteet. Konverentsil said sõna tunnustatud teadlased ja teadusajakirjanikud ning teaduse vahendamise seotud spetsialistid, üle anti teaduse populariseerimise auhinnad.

TeaMe programmi esimesi vilju saavad kõik huvilised juba oma silmaga näha. Programmi raames hangitud kaks telesaadet – Eesti tippteadlasi tutvustav „Püramiidi tipus“ ja noortesaade „Rakett 69“ – alustasid ETV eetris 2011. aasta jaanuaris.

→ MIDA NOORED LEIUTAVAD?

Noorte leiutajate konkurs toimus kolmandat korda, seekordse konkursi teema oli „Aitame abivajajaid“.

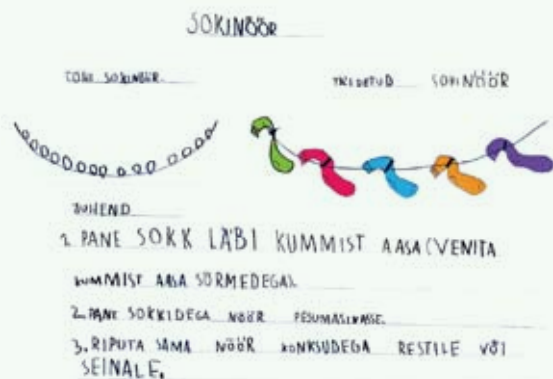
Õpilased olid leidnud väga erinevaid lähenemisi abivajajate abistamiseks. Näiteks pakuti välja suuskadega vanker, organismis erinevate ainete sisaldust mõõtev käekell või riie-tele pihustatav helkurina toimiv vedelik. Igipõlisele ühe soki kadumise teemale leiutati lahendusena sokinöör, kuhu kõik sokid enne masinassepanekut kinnitada. Keskkooli parima töö autor Ott Soovik Võrust mõtles välja lamp-suitsuanduri, mis informeerib tulekahjust ka vaegkuuljaid.

Sokinöör

1. Pane sokk läbi kummist aasa (venita kummist aasa sõrmedega).
2. Pane sokkidega nöör pesumasinasse.
3. Riputa sama nöör konksudega restile või seinale.

Kaarel Kiiver

Luunja Keskkooli 1. klass

- Konkursile laekus 588 tööd, õpilasi osales 76 koolist.
- Kõige aktiivsemad leiutajad on põhikooli õpilased: algkooli astmes laekus konkursile 207 tööd, põhikoolist 334 tööd ja keskkooli vanuserühmas 47 tööd.
- Poisid leiutavad poole rohkem kui tüdrukud – konkursile saatsid oma töö 220 tüdrukut ja 460 poissi.
- Konkursi auhinnafond on ligi 26 000 eurot, preemiatega autasustati 28 leiutist.

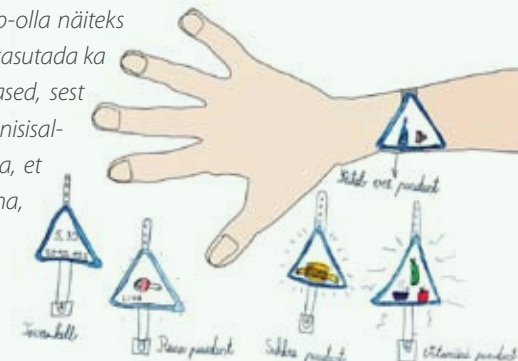
Organismi toitainete sisaldust mõõtva anduriga käekell

Minu leiutis on käekell, millesse on programmeeritud seade, mis suudab läbi naha mõõta inimese organismis erinevaid toitaineid. Kellal on andur vastu nahka ja see mõõdab organismi ainetesisaldust nagu vereanalüüsid. Seade hakkab andma alarmi ja näitab pilti, kui mõni vajalik näitaja on vähenemas.

Selle leiutise mõtlesin välja, kuna mul on endal olnud rauapuudus, aga ma ise seda ei teadnud. Seda seadet vajaksid suhkruhaiged ja inimesed, kellel võib-olla näiteks rauavaegus. Seda võivad kasutada ka terved inimesed ja sportlased, sest seade näitaks ka vitamiinisaldust kehas. See ei tähenda, et arsti juures ei peaks käima, kui on suuremad mured.

Lisl Harriet Mikko

Tallinna Reaalkooli 2. klass

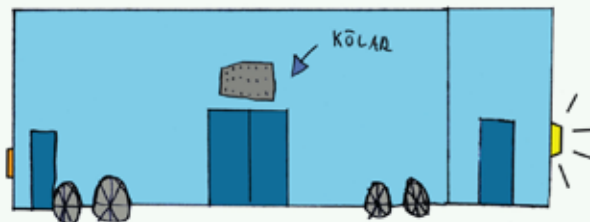

Bussi välikõlar

Välikõlar on hea, sest inimesed ei pea uurima, mis buss tuli, vaid kuulevad seda. See on rohkem mõeldud vanuritele. Kõlar asub bussi keskmise ukse kohal ja ütleb peatusse saabudes numbrit ja liini. Seda seadistatakse arvutiga ning kui peatusesse saabub buss, siis juht vajutab nuppu ja nii ongi.

Jan Verner Pulles

Tartu Kommertsgümnaasiumi 7. klass

EESTI TEADUSINFOSÜSTEEM (ETIS)

www.etis.ee

Eesti Teadusinfosüsteem koondab informatsiooni teadus- ja arendusasutuste, teadlaste, teadusprojektide ning erinevate teadustegevuse tulemuste kohta. Samaaegselt on teadusinfosüsteem kanal erinevate taotluste esitamiseks ning esitatud taotluste läbivaatamiseks ja taotluste ning projektide aruannete kinnitamiseks.

ETIS-e vahendusel toimus 2010. aastal 11 suuremat taotlus- ja aruannete esitamise vooru, menetlemiseks

esitati 1927 taotlust ja aruannet. Infosüsteemi lisati 686 projekti andmed. ETIS-es registreeritud isikute arv jõudis 32 000-ni, ETIS-es registreeritud ja kinnitatud publikatsioonide arv küündis üle 110 000.

Lisaks infosüsteemi osale on ETIS-e avalikus osas Teadusportaal, kust saab igapäevaselt lugeda teadus uudiseid – 2010. aasta jooksul ilmus portaalis 420 uutist.

TEADUSKOMPETENTSI NÕUKOGU BÜROO

Büroo põhitegevus on teaduse finantseerimisotsuseid tegevale Teaduskompetentsi Nõukogule administratiivse toe pakkumine.

Sel aastal viidi koostöös SA Archimedes struktuuritoetuste rakendusüksusega läbi sihtfinantseerimise 2011. aasta

taotlusvoor. Lisaks Teaduskompetentsi Nõukogule vaatasid sihtfinantseerimise taotlusi läbi ka TKN-i ekspertide kogud, sh 25 väliseksperti. Teaduskompetentsi Nõukogu tegi ettepaneku sihtfinantseerida 2011. aastal kokku 214 teadusteemat, sealhulgas 202 jätkuvat ning 12 uut teemat. Teadusteemade sihtfinantseerimiseks on riigi-

eelarvest 2011. aastaks ette nähtud üle 23 miljoni euro (360 604 000 krooni).

Teaduse evalveerimine 2010

TKN büroo korraldas sel aastal ka neljanda korralise Eesti teaduse evalveerimise.

↓ 2010. aasta mais viibis Eestis kuueteistliikmeline eksperti-de komisjon, kes käis nelja päeva jooksul läbi 27 teadus- ja arendusasutust.

KUIDAS EESTI TEADUST HINDAMA HAKATI

1991. aastal otsustati, et Eesti teaduse ühest süsteemist teise liikumiseks on tarvis ressursside sujuvat ümberjagamist ja teaduse muutmist ülikoolikeskseks. Selleks otsustati korraldada esimene teaduse rahvusvaheline hindamine.

„Rahvusvaheline hindamine on vajalik, sest ka haige ei saa endale ise diagnoosi panna,“ kirjutas tookord akadeemik Peeter Saari. 1991. aasta evalveerimise viisid läbi Rootsi eksperdid, raha selleks eraldas Rootsi valitsus.

Haridus- ja Teadusministeeriumi asekanstleri Andres Koppeli hinnangul on 20 aastat tagasi tehtud esimese rahvusvahelise evalveerimise mõju Eesti teadussüsteemi väljaarendamisele olnud väga suur. „Rootsi kolleegide antud soovitusi võeti üheksakümnendate aastate keskel väga tõsiselt, need aitasid üles ehitada läänelikele väärtustele orienteeritud teadussüsteemi. Sellest saame täiel määral aimu alles nüüd, kui võrdleme Eesti ja mõnede teiste meiega samalt lähtepositsioonilt alusta-

Positiivne hinnang anti 18-le ning negatiivne hinnang 11 tegevusvaldkonnale.

Korraline evalveerimine on asutustele vabatahtlik, küll an-nabaga positiivne evalveerimisotsus asutusele õiguse tea-tud tingimustel taotleda oma teadus- ja arendustegevuse finantseerimist riigieelarvest ning doktoriõppe avamist.

nud saatusekaaslaste teadussüsteemi tõhusust,“ rääkis Koppel.

Järgmised teadus- ja arendustegevuse evalveerimised toimusid juba Eesti riigi korraldusel 1994., 2000.-2003. ja 2010. aastal.

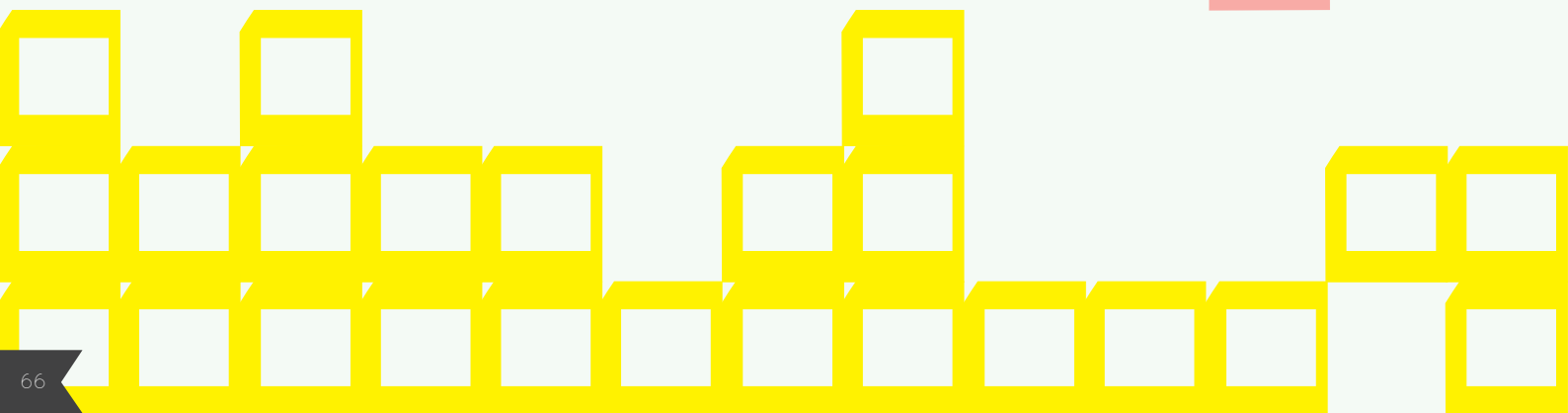
„Rahvusvaheline evalveerimine on üks neid julgeid samme, mis Eesti teadust tippkonkurentsis on hoidnud,“ on öelnud haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas.

STRUKTUURITOETUSTE RAKENDAMINE

Sihtasutuses koordineerib struktuurifondide rakendusüksus

www.archimedes.ee/struktuurifondid

Sihtasutus Archimedes korraldab perioodil 2007-2013 Euroopa Liidu struktuuritoetuste jagamist teadus- ja arendusvaldkonnas. Toetusi vahendatakse Euroopa Regionaalarengu fondist ja Euroopa Sotsiaalfondist. Rakendusüksuse **ülesanneteks on taotluste menetlemine, toetuse saajate nõustamine, väljamaksete tegemine ja väljamaksetaotluste ning kulude abikõlblikkuse kontrollimine.**

T&A majanduskeskkona arendamine Euroopa Regionaalfondi toel

Antud suuna põhiliseks sisuks on atraktiivse töökeskkonna ja töötajate loomine, mis toetavad kõrge kvaliteedilist teadustööd ja rakendusuurimist.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna kogumahuks on enam kui 310 miljonit eurot, millest aasta lõpuks oli eelarvetega kinnitatud 161 miljonit eurot. 2010. aastaks on kogu perioodil kasutada olevatest vahenditest välja makstud 44 miljonit eurot ehk ligikaudu 14,2% kogu perioodi (2007-2015) rahalisest mahust.

2010. aasta alguseks oli nimetatud prioriteetses suunas **avatud 3 meetet:**

1. „**Teaduse tippkeskuste arendamine**“, käivitunud on seitse tippkeskust;
2. „**Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine**“, investeringute kavasse kinnitatud 19 projekti, 2010. aastal lõppes neist kolm;
3. „**Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine**“, 2010. aastal tehti kahe alameetme raames 149 rahastamisotsust, samuti kuulutati välja kaks uut avatud taotlusvooru, tegevust jätkab ka programm E-teadusinfo.

2010. aastal avati **kaks uut meetet:**

1. „**Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine**“, alameetme „**Rakenduskõrgharidusõppe õppeinfrastruktuur**“ raames viidi läbi esimene avatud taotlusvoor, kus positiivse otsuse sai 16 eeltaotlust;
2. „**Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine**“, viidi läbi esimene avatud taotlusvoor, positiivse otsuse sai seitse taotlust.

Statistikat 2010. aasta kohta

Teadlased, kelle töökohad on uutes või kaasajastatud teadus- ja arendusasutustes (lõpetatud projektide puhul)	278
Tudengite arv, kes kasutavad uusi või kaasajastatud ruume kõrgkoolides (lõpetatud projektid)	2301
Uued või kaasajastatud teadus- ja arendusasutused (lõpetatud projektid, hooned m ²)	5767
Uued või kaasajastatud kõrgkoolihooned (lõpetatud projektid, m ²)	9217
Andmebaasis <i>ISI Web of Science</i> ära toodud publikatsioonid, mis on avaldatud tippkeskustes töötavate teadlaste poolt (artiklite arv 2010)	347

INTEGREERITUD ELEKTROONIKA- SÜSTEEMIDE JA BIOMEDITSIIINITEHNIKA TIPPKESKUS CEBE

cebe.ttu.ee

Raimund Ubar, Tallinna Tehnikaülikooli professor

Tippkeskus CEBE ühendab endas kolme TTÜ struktuuriüksust – arvutitehnika ja elektroonika instituute ning Tehnomeedikumi, kes viivad läbi ühisuuringuid signaalitöötuse, digitaal- ja analoogelektronika ning arvutitehnika valdkondades, mis leiaksid rakenduse biomeditsiinitehnikas.

See on kiiresti arenev valdkond, mis põhineb suurt lisandväärtust ning tootlikkuse kasvu pakkuvatel tehnoloogiatel ja on seetõttu üks prioriteetseid T&A suundi Eestis. Keskuse visiooniks on missioonikriitiliste sardsüsteemide loomine, nende aluseks olevate madala energiatarbega veakindlate spetsiaalprotsessorite ning sensorvõrkude projekteerimine ja nende rakendamine biomeditsiinitehnika valdkonnas. Samuti uute meetodite väljatöötamine projekteerimise automatiseerimiseks.

Pisut rohkem kui kahe tööaasta jooksul on keskusel õnnestunud käivitada väga intensiivne interdistsiplinaarne koostöö, mille raames on saavutatud mitmeid silmapaistvaid tulemusi. Keskuse koostöö on koordineeritud tervelt seitsme ühisprojektiga, kuhu on kaasa haaratud töörühmad kõigi kolme partneri juurest. Seniste uuringute iseloomust ülevaate saamiseks võiks mainida järgmisi tulemusi: uus avastus algoritmi näol ja seda realiseeriv mobiilne seade ajusignaali mõõtmiseks inimese depressioonistatuse kindlaks tegemiseks, uued optilised meetodid ja aparatuur dialüüsi protsesside analüüsiks, uus pulsiline

kiiruse ja kuju analüüsil põhinev optiline meetod vererõhu mitteinvasiivseks mõõtmiseks, mõõtekompleks arterite erinevate parameetrite uurimiseks nii optilisel kui ka bioimpedantsmeetodil, uudne trükkplaatide diagnostikameetod, kus testimiskiirust on suudetud tõsta rohkem kui terve suurusjärgi.

Keskuse eksisteerimise aja jooksul on partnerid osalenud kokku 12 rahvusvahelises projektis. Hetkel osaletakse kolmes EL-i raamprogrammi projektis, kus kahes ollakse koordinaator. CEBE on tihedas koostöös rohkem kui 15 firmaga Euroopas ja USA-s, sh IBM, Ericsson, St. Jude Medical jt, ning 10 Eesti firma ja haiglagaga.

Südamestimulaatorite valdkonnas on CEBE uurijate poolt saadud tulemusi juurutamas firma St. Jude Medical Estonia. Koostöös Eesti Kardioloogia Instituudi polikliinikuga on kardioloogiaalastesse uuringutesse kaasatud 3000 patsienti aastas. Koostöös Eesti spin-off firmaga Testonica Lab ja Saksamaa firmaga Göpel on turule jõudnud kaks uut produkti trükkplaatide testi automatiseerimise vallas. Keskuse teadustulemusi on publitseeritud rohkem kui 70 ajakirja artiklis ning 140 konverentsi täisartiklite kogumikes.

Tulemuste rakenduslikkust iseloomustab rohkem kui 15 avaldatud *patenditaotlust* või saadud patenti, mis annab kindluse innovatiivse koostöö jätkusuutlikkuse suhtes nii Eesti kui ka

rahvusvahelise tööstusega. Keskuse uurimistöös osalevad edukalt doktorandid, kahe aasta jooksul on kaitstud kaheksa väitekirja. Esile tõstmist väärib Eesti tehnikateaduste aastapremia määramine CEBE ühele juhtivale teadurile Mart Minile, kes on esitatud ka Euroopa Parlamendi presidendi juhitava žürii poolt kolme nominendi hulka kategoorias „Research“ aunimetus Euroopa Leiutaja 2011 saamiseks.

Keskuse eesmärgiks on tagada teadustöö stabiilselt kõrge kvaliteet, populariseerida Eestis teadust ja tõsta selle atraktiivsust noorte hulgas, parandada doktoriõppe sisu ja taset ning luua kestvaid strateegilisi partnerlussuhteid teadlaste ja tööstusettevõtete vahel.

CEBE

Centre for Integrated Electronic Systems
and Biomedical Engineering

T&A inimressurssi arendamine Euroopa Sotsiaalfondi toel

2010. aastal kinnitati ja alustas tegevust kõrghariduse teisel tasemel õppe katkestanutega tagasitoomisele suunatud programm TULE. Analoogiline tegevus kavandati doktorikoolide käimasolevatesse projektidesse. Tegevuse täideviimiseks kuulutati välja lisataotlusvoor, kuhu esitasid lisaraha taotlused 12 doktorikooli.

Meetme „Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine“ raames on käivitunud Eesti kõrghariduse kvaliteedi arendamise programmi EKKA sisuline töö. Täies mahus on täidetud programmi esimene tegevuste blokk, milleks oli Eesti kõrghariduse kvaliteediagentuuri käivitamine ja arendamise toetamine.

Teaduse populariseerimise alameetme raames kuulutati välja avatud taotlusvoor TEEME. Taotlusvooru laekus 47 projekti, millest 14 sai positiivse rahastamisotsuse.

Alameetme „Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö“ raames kuulutati välja teine taotlusvoor. Taotlusvooru laekus 38 projekti, millest 19 sai positiivse rahastamisotsuse.

Viljandis hakatakse kõrgharidusega seppasid koolitama

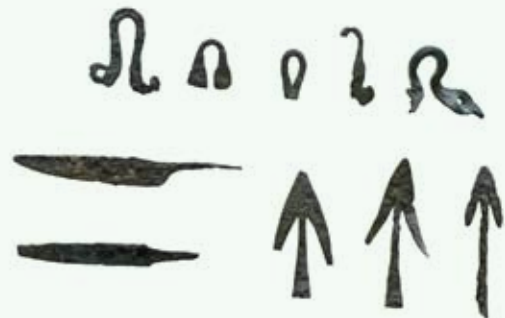
Projekti nimi: Pärandtehnoloogia rakenduskeskuse väljaarendamine – PÄRTEL

Toetuse saaja: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Projekti periood: 01.01.2009-30.06.2015

Toetuse summa: ligi 288 000 eurot

Aastal 2010 kinnitati projekti raames rahvusliku metallitöö rakenduskõrghariduskava ja pärandtehnoloogia magistriõppekava. Üheks koostööpartneriks on AS Viljandi Metall, kellega koostöös kujundatakse metallitöö õppekeskkonda.

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

BILANSS

	31.12.2010	31.12.2009
	EEK	EEK
<i>Varad</i>		
<i>Käibevara</i>		
<i>Raha ja pangakontod</i>	674 701 152	287 176 427
<i>Nõuded ja ettemaksed</i>	305 041 220	218 895 545
<i>Käibevara kokku</i>	979 742 372	506 071 972
<i>Põhivara</i>		
<i>Materiaalne põhivara</i>	536 109	519 460
<i>Immateriaalne põhivara</i>	212 374	35 722
<i>Põhivara kokku</i>	748 483	555 182
<i>Varad kokku</i>	980 490 855	506 627 154
<i>Kohustused ja netovara</i>		
<i>Lühiajalised kohustused</i>		
<i>Võlad tarnijatele</i>	1 785 570	2 671 205
<i>Võlad töötajatele</i>	4 824 374	5 246 072
<i>Muud kohustused ja saadud ettemaksed</i>	968 507 423	493 927 837
<i>Laenukohustused</i>	28 374	23 246
<i>Lühiajalised kohustused kokku</i>	975 145 741	501 868 360
<i>Pikaajalised kohustused</i>		
<i>Laenukohustused</i>	116 132	146 645
<i>Netovara</i>		
<i>Akumuleeritud ülejääk</i>	2 612 149	2 205 338
<i>Reservkapital</i>	2 000 000	1 500 000
<i>Aruandeperioodi tulem</i>	616 833	906 811
<i>Netovara kokku</i>	5 228 982	4 612 149
<i>Kohustused ja netovara kokku</i>	980 490 855	506 627 154

<i>TULEMIARUANNE</i>	<i>2010</i> EEK	<i>2009</i> EEK
<i>Tegevustulud</i>		
<i>Kaupade ja teenuste müük</i>	1 680 100	756 045
<i>Saadud toetused</i>	822 762 675	732 766 920
<i>Muud tulud</i>	25 729	57 716
<i>Tegevustulud kokku</i>	824 468 504	733 580 681
<i>Tegevuskulud</i>		
<i>Antud toetused</i>	-718 337 672	-652 872 383
<i>Tööjõukulud</i>	-60 555 783	-46 961 499
<i>Majandamiskulud</i>	-40 375 967	-30 521 097
<i>Muud tegevuskulud</i>	-4 400 591	-3 212 146
<i>Põhivara amortisatsioon</i>	-252 071	-228 191
<i>Tegevuskulud kokku</i>	-823 922 084	-733 795 316
<i>Aruandeperioodi tegevustulem</i>	546 420	-214 635
<i>Finantstulud ja -kulud</i>	70 413	1 121 446
<i>Aruandeperioodi tulem</i>	616 833	906 811

RAHAVOOGUDE ARUANNE

	2010	2009
	EEK	EEK
Aruandeperioodi tegevustulem	546 420	-214 635
Korrigeerimised:	148 971	228 191
Kasum/kahjum põhivara müügist	0	-46 400
Korrigeeritud tegevustulem	695 391	-32 844
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus:		
Muutus nõuetes ostjate vastu	-133 184	81 632
Muutus viitlaekumistes	53 584	-200 465
Muutus nõuetes toetuste ja siirete eest	4 488 739	89 232 847
Muutus muudes nõuetes	-473 012	-563 068
Muutus maksude, lõivude, trahvide ettemaksetes	-776 201	152 040
Muutus toetuste ettemaksetes	-89 450 518	-2 531 480
Muutus muudes ettemaksetes	137 585	-19 080
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus kokku	-86 153 007	86 152 426
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus:		
Muutus võlgades hankjatele	-885 635	1 161 415
Muutus võlgades töövõtjatele	-421 698	482 584
Muutus maksu-, lõivu- ja trahvikohustustes	779 531	-129 332
Muutus viitvõlgades	-4 491	-228 838
Muutus toetuste ja siirete kohustustes	90 996 596	-88 850 244
Muutus muudes kohustustes	-3 763 368	1 455 442
Muutus saadud toetuste ettemaksetes	386 572 118	43 423 867
Muutus muudes saadud ettemaksetes	-800	1600
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus kokku	473 272 253	-42 683 506
Rahavood põhitegevusest kokku	387 814 637	43 436 076
Rahavood investeerimistegevusest:		
Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused) kokku	-445 372	-96 307
Laekunud põhivara müügist	0	110 000
Laekunud intressid ja muu finantstulu	89 461	3 620 340
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-355 911	3 634 033
Rahavood finantseerimistegevusest:		
Tagasi makstud kapitalirendikohustused	-25 385	-146 326
Laekunud sihtfin. põhivara soetuseks	101 046	0
Makstud intressid	-7 408	3 440
Makstud muud finantskulud	-2 253	-877
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	66 000	-143 764
Puhas rahavoog	387 524 726	46 926 345
Raha ja selle ekvivalendid perioodi alguses	287 176 427	240 250 082
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpus	674 701 152	287 176 427
Raha ja selle ekvivalentide muutus	387 524 726	46 926 345